

بخارجه فرستاده شود و مأمور خرج لازم دارد.

ممتازالدوله - حالا رای میگیریم هر کس تصویب میکند که این صد و پنجاه تومان برای مخارج ژنرال قونسول اسلامبول داده شود ورقه سفید بپردازد (در این موقع ورقه رای توزیع و پس از استخراج معلوم شد که آقایان ذیل تصویب کردند) آقای سید ابراهیم - حاجی شیخملی - آقای محمد هاشم میرزا - آقای حاجی آقا - آقای حاجی شیخ اسمعیل هشتروندی - آقای کاشف - آقای ابوالقاسم میرزا - آقای افتخار الواعظین - آقای ممتازالتجار آقای اسدالله خان - آقای آقا سید حسین - آقای متین السلطنه - آقای میرزا ابراهیم - آقای ارباب کیخسرو - آقای آدینه محمدخان - آقای ادیبالتجار آقای دکتر امیرخان - آقای میرزا داود خان - آقای فهیم الملک - آقای سلیمان میرزا - آقای آقا میرزا احمد - آقای تقی زاده - آقای وکیل الرعایا - آقای فاتح الملک - آقای مرتضی قلی خان - آقای عز الملک - آقای نجات آقای حاجی محمد کریبخان - آقای مصدق الممالک آقای سید حسین کزازی - آقای تربیت - آقای وحید الملک - آقای سید محمد رضا - آقای شیخ ابراهیم - آقای ممتازالدوله - آقای شیخ محمد - آقای شیخ رضا - آقای لسان الحکماء - آقای میرزا محمد صادق آقای آقا شیخملی آقای شیبانی - آقای معاضد الملک - آقای ذکاء الملک آقای معزز الملک

معاضد الملک - عده حضار چهل و نه ورقه سفید علامت قبول چهل و پنج امتناع چهار .

نائب رئیس - یکصد و پنجاه تومان مخارج ژنرال قونسول اسلامبول تصویب شد و یک مسئله دیگر هم هست که جزء دستور مجلس نیست و آن برقراری مستمری در حق ورثه حاجی میرزا ابراهیم آقا است اگر رای میدهد مجلس مطرح شود (عده گفتند خوانده شود در این موقع راپورت کمیسیون بودجه را در باب مستمری آقای حاجی میرزا ابراهیم آقا مرحوم قرائت کردند .)

فهییم الملک - یک مطلبی است که آنجا نوشته نشده و آن این است که از برای صیایا و عیال آن مرحوم هر نفری ده تومان تصویب شده .

آقامیرزا احمد - یک نفر امروز میگفت که اینها در صورتیکه چهل تومان را بگیرند باز در ماه هشت و نهم کسر مخارج دارند خوبست همان پنجاه تومان که مساوی با مخارج آنها است بآنها داده شود و آن شخص از وضع اینها درست بنا اطلاع بود .

تقی زاده - بنده نمیخواهم بر پیشهاد وزارت مالیه بیفزایم لکن در حق یک و کیلی که از حقوق سابقه اش هم چیزی نگرفته و تا آخرین ساعت زندگانش در حفظ این اساس کوشیده و با اسلحه حفظ این اساس را کرده است خوبست همان صد تومان بآن داده شود و او را یکی از کلابشناسیم و چون مقتول شده است خوبست موافق قانون وظائف نصف آن که پنجاه تومان است در حق آنها معین شود و این همان یک قوت لایمورت است برای آنها .

وکیلالتجار - بنده هم لازم میدانم همان وظیفه و کالت آن مرحوم داده شود گر چه هر چه در حق آن مرحوم بنده عرض کنم تصبیح اوست

لکن در حق اعقاب یک چنین و کیلی بیش از اینها باید مراعات و ملاحظه شود .

مرتضی قلیخان - بنده پیشنهاد میکنم که کهامی شصت تومان بآنها داده شود که لااقل در این شهر روزی دو تومان داشته باشند و یک چیز زیادی نیست .

افتخار الواعظین - بنده عرض میکنم درست است اینها سه چهار نفر هستند لکن یک خدمتکار و یک نوکر لازم دارند معلوم است چهل تومان کفایت نمیکند بنده هم بطوریکه آقای تقی زاده پیشنهاد کردند پنجاه تومان را تصویب میکنم .

رئیس - مراعات موافق و مخالف را بنمائید .

میرزا ابراهیم خان - در موافقیکه نمی شود مراعات مخالف و موافق را کرد در همین جا است برای اینکه اولاً مخالفی در بین نیست و در این مورد بخصوصاً تمام مناسبات جمع است اگر شهادت در راه مشروطیت است هست اگر ارتباط بمجلس است هست اگر حیث علمیت است هست بنده پیشنهاد میکنم که هر قسم است حقوق و کالت را بیازماندگان آن مقول بدهند .

حاجی شیخ علی - موافق نظامنامه باید بر گردد بوزارت مالیه آنوقت آن زیادتیی را خود وزیر مالیه پیشنهاد نماید و صد تومان بکند بر گردد .

معزز الملک - خدمات آن مرحوم باندازه است در این راه که محتاج باظهار نیست و کسیکه جان خودش را در یک راهی فدا کرده نمی شود تلافی کرد لکن اینست طلب هم مسلم است که حسیات قلبی ما نمی شود و نقض قوانین بنماید و قانون میگوید نمی شود بر پیشنهاد وزیر افزود باید اگر هم میدانند زیاد شود بر گردد بوزارتخانه از طرف وزارتخانه اضافه شود .

فهییم الملک - معلوم میشود از مذاکرات آقایان در کمیسیون کم تصویب کرده اند تقاضا میکنم بر گردد بکمیسیون این راپورت

رئیس - حالا که مخبر کمیسیون تقاضا میکند که راپورت بر گردد بکمیسیون قانوناً باید برگردد .

(در این موقع راپورت کمیسیون راجع بمالیات نواقل از ماده ۱۲ قرائت شد در ماده ۱۲ که در اسب کالسکه و درشکه و سواری و باری و قاطر و شتر ماهی دو قران گرفته شود رای گرفته شد باینطور که رئیس اظهار کرد هر کس این جزء دوازدهم از ماده اول را بطوریکه قرائت شد تصویب مینماید کلوله سفید بیاندازد و هر کس تصویب نمیکند کلوله سیاه بپردازد رای گرفته شد معاضد الملک نتیجه رای را باین شکل اعلان نمود عده حضار (۵۱) نفر کلوله سفید علامت قبول (۴۰) سیاه علامت رد (۸) امتناع (۳)

رئیس - جزو دوازدهم از ماده اول با اکثریت قبول شد (جزو ۱۳ از ماده اول راجع باینکه از الاغ سواری یک قران در ماه گرفته شود قرائت شد و مذاکرات لازمه بعمل آمد بالاخره موافق راپورت کمیسیون رای گرفته شد و نتیجه آراء را معاضد الملک باین

طور قرائت کرد عده حضار (۵۱) کلوله سفید ۴۰ آبی ۵ امتناع (۶)

رئیس - پس جزء اول از ماده ۱۳ با اکثریت قبول شد .

(جزو چهاردهم از ماده اول مطرح شد راجع باین که از الاغ بارکش در ماه ده شاهی گرفته شود باره مذاکرات لازمه بعمل آمد و چون بعضی عقیدهشان این بود که از الاغ بارکش هم مثل الاغ سواری یک قران گرفته شود باینجهت وحید الملک پیشنهاد نمود که از الاغ بارکش هم ماهی یک قران شود .

رئیس - رای میگیریم در پیشنهاد آقای وحید الملک هر کس این پیشنهاد را قابل توجه میدانند قیام نمایند (اکثریت حاصل نشده)

رئیس - چون اکثریت حاصل نشد رای می گیریم در پیشنهاد کمیسیون هر کس تصویب میکند کلوله سفید خواهد انداخت و الا کلوله آبی (رای گرفته شد معاضد الملک نتیجه رای را اعلام نمود عده حضار (۵۱) کلوله سفید (۳۸) کلوله آبی ۸ امتناع (۵)

رئیس - جزو ۱۴ از ماده اول با اکثریت قبول شد (جزو ۱۵) از ماده اول راجع بمالیات گاو عرابه کش که در ماه یک قران گرفته شود قرائت شد و مذاکرات لازمه بعمل آمد آقا میرزا احمد پیشنهاد کرد که نوشته شود گاو بارکش و عرابه کش معاضد السلطنه اظهار کرد که این وجه زیاد است باید کمتر شود رئیس اظهار کرد پس رجوع بکمیسیون شود و کبلالتجار اظهار نمود بواسطه مخالفت یکی دو نفر نمی شود بکمیسیون برگردد رئیس اظهار کرد در قابل توجه بودن این اصلاح آقا میرزا احمد رای میگیریم هر کس این پیشنهاد را تصویب می کند قیام نماید

رئیس - چون اکثریت حاصل نشد پیشنهاد آقای معاضد السلطنه که از گاو عرابه کش ماهی ده شاهی گرفته شود رای میگیریم هر کس تصویب میکند قیام نماید (بقیام و نمود اخذ رای شد)

رئیس - اکثریت حاصل نشد حالا بر راپورت کمیسیون رای میگیریم که از گاو عرابه کش یک قران گرفته شود هر کس تصویب می کند کلوله سفید بپردازد و الا کلوله آبی معاضد الملک نتیجه آراء را اظهار کرد .

عده حضار (۵۴) کلوله سفید (۲۶) کلوله آبی (۲۱) امتناع (۷)

رئیس - جزو ۱۵ از ماده اول با اکثریت پذیرفته شد .

وزیر عدلیه - این یک قسمتی از قوانین راجعه بتشکیل محاکم عدلیه است که شامل یک مقدمه و چهار باب است بمجلس تقدیم میکنم .

اسدالله میرزا - بنده تقاضا می کنم که فقره ثانیه خوانده شود تا آخر آن در اجزاء آن اگر در جانی مخالفتی دیده شد مذاکره شود در آنجز عمده در تمام آن فقره یک رای گرفته شود .

وحید الملک - بنده هم تقاضای سابق خودم را که بجزء جزء رای گرفته شود پس می گیرم و عرض میکنم بتمام فقرات یک رای گرفته شود .

مؤمن الملک - بنده تقاضا میکنم که

بجزه جزء رای گرفته شود (قبول نموده شروع بقرائت فقره نایه شده)

آقا شیخ محمد - در رای سابق که رای مثبت [۲۶] مخالفت با اصل هفتم از قانون اساسی شد برای اینکه بیش از نصف رای ندادند

ذکاء الملک - اکثریت حاصل است برای اینکه در اصل هفتم می نویسد که نصف از حضار بعلاوه يك نفر رای دهندگان باشند و حالا هم اکثریت حاصل است برای اینکه گلوله سفید ۲۶ و گلوله آبی ۲۱ بود و این رویهم رفته بیش از نصف است (در این خصوص مذاکرات زیاد شد بعضی اظهار کردند که فرض این است که نصف بیشتر رای دهند باشند یعنی رای اثبات بدهند بالاخره رئیس اظهار کرد که در این خصوص امروز هر چه مذاکره کنیم بی نتیجه خواهد ماند این مطلب مهمی است راجع بیک اصل از قانون اساسی و اختلاف شدید هم دیده میشود یک روز مخصوص در این باب باید مذاکره کرد عجلالتا در دقیقه تنفس است مجدداً پس از بیست دقیقه منعقد شده)

رئیس - چون جلسه خصوصی لازم است تشکیل شود مجلس را ختم میکنیم دستور جلسه آتی از این قرار است شور قانونی لایحه قانونی وزیر فواید عامه راجع بمادان نمک و بقیه شور لایحه قانونی مالیات نوافل و شور بودجه وزارت داخله - شور بودجه موقتی مجلس (در این موقع مجلس هلنی تبدیل بسری شد مقارن غروب)

جلسه ۶۰

صورت مذاکرات شنبه ۲۴ صفر المظفر

مجلس دو ساعت و ربع قبل از غروب در تحت ریاست آقای مستشار الدوله منعقد گردید خلاصه مذاکرات جلسه قبل را آقای معاضد الملک قرائت نمودند **رئیس** - ملاحظه هست؟ (اظهاری نشد)

وحید الملک - بنده راپورت کمیسیون فواید عامه را که متضمن لایحه قانونی وزارت فواید عامه است در باب قوانین اوقاف و معارف پیشنهاد می کنم

رئیس - خاطر آقایان هست که سابقاً عریضه از طرف تجار محترم طهران بمجلس تقدیم شده بود راجع باینکه بطوریکه آنها شنیده اند در خصوص استقرار یاره شرایط سخت بوزراء پیشنهاد کرده اند از این جهت آنها اظهار کرده بودند که ما حاضریم هر قسم مالیات مستقیم که دولت تحصیل کنند یا بعنوان اعانه چیزی بخواهد و حالا بدون اینکه داخل مذاکره شویم عرض میکنم که چند عریضه دیگر از طرف تجار و اصناف صنف کفاشخانه و یکی دیگر از طرف اهالی دروازه قزوین و همچنین از سایر ولایات مبنی بر اینکه هر نوع مالیات دولت وضع کند باکمال امتنان می دهیم و یا آنکه اگر بعنوان اعانه لازم باشد حاضریم بطوریکه دولت را از هر اقدام دیگری مستغنی سازیم و از عراق هم تلگرافی رسیده است و یاره اعانه هم از خانواده حاجی آقا محسن جمع آوری کردند و توسط آقای وکیل الرعایا فرستاده اند و از طرف کمیسیون لشگری که ایرانیان مقیم اسلامبول تشکیل داده اند نیز تلگرافی رسیده که در تحمل مالیات حاضریم و در اداء اعانه هم کوتاهی نداریم حالا چون از طرف وزراء در اثبات پیشنهادی نشده است داخل مذاکره نمی شویم ولی معلوم است در اینوقت باید از حسن

استقبال ایرانیان بینهایت امیدوار شد زیرا بعضی اینکه استشمام رایعه نمودند که شاید بر مشکلات حاضره مملکت مشکل دیگری هم افزوده شود اینطور حسیات خودشانرا اظهار می دارند و مخصوصاً امروز انجمن ایداتی آذربایجان و جناب سردار ملی خواهش کردند نمایندگان محترم در تلگرافخانه حاضر شده اند اظهار داشتند که ما حاضریم برای اینکه مالیات را دو برابر نمایند و یا آنکه دولت اعانه بشواید تا بر دولت حالیه از حیث مالیه رفع مشکلات شود و البته از طرف مجلس شورای ملی جواب داده خواهد شد ولی حالا عناوین اشخاصی که در اینباب عریضه کتبی بمجلس داده اند قرائت می شود (عناوین اشخاص مذکور را آقای ذکاء الملک قرائت فرمودند)

وزیر علوم - بنده همینقدر می خواستم عرض کنم که امروز بنده امیدوار شدم که این مملکت ممکن است رو بسعادت برود برای اینکه تا مردم ندرتاً راه ترقی مملکت را ممکن نیست که بعرف یک نفر دوفتر کار مملکت اصلاح شود و حالا که متفقاً همه فهمیده اند چه آلهائی که در داخل هستند و چه آنها که در خارج هستند باید همدست شوند و کارهای مملکت را راه بیندازند اما در مسئله استقرار این مسلم است که در دفعه اول يك شرایطی از طرف پول دهنده می شود و معلوم است که بدو شرایط سختی اظهار می دارند باید هیئت وزراء دقت کنند يك شرایطی را با آن طرف قرار بدهند که بتوانند آن شرایط را بمجلس شورای ملی پیشنهاد کنند و حالا وزراء مشغول هستند اگر منتج نتیجه شد بمجلس شورای ملی پیشنهاد خواهند کرد (در این موقع کاغذی از طرف هیئت علمیه نجف قرائت شد)

رئیس - سابقاً از طرف وزارت فواید عامه در خصوص اجاره باغات دولتی لایحه رسیده بود بعد اشخاص دیگری طالب اینکار شده اند همه اینها بکمیسیون فواید عامه رجوع شده است اگر چه موضوع مذاکره امروز نیست ولی چون از موقع اینکار میگذرد لازم است زودتر تکلیف معلوم شود راپورت دیگری هم از کمیسیون فواید عامه رسیده است حالا فقط یکدفعه راپورت های کمیسیون خوانده میشود و بعد در اساس این کار مذاکره میکنیم

(در این موقع راپورت اولی کمیسیون فواید عامه قرائت شد و بعد راپورت ثانوی قرائت شد)

وکیل التجار - اینکه نوشته است چهل و هشت هزار تومان مخارج را از ما نخواهند گرفت بنده عرض میکنم این يك منفعتی نیست و معلوم است وقتی کسی باغ دارد البته باید مخارج آنرا بدهد و وقتی اجاره داد مخارج آن بامستأجر است و اما عقیده بنده اینست که اینها را تجزیه کنند یعنی علیحده علیحده در مزایده بگذارند و هر چه میتواند از طول مدت این اجاره بکاهند و از برای این کار ده روز کافی است

رئیس - اینجا مطلب دوتا است یکی آنکه در تمام جزئیاتش مذاکره شود یکی آنکه بمزایده و مناقصه گذارده شود و در صورتیکه در مزایده بگذارند تمام جزئیاتش قهراً درست خواهد شد

متین السلطنه - بنده با آخرین رای کمیسیون همراه هستم و گمان می کنم که مخالفی نباشد و مجلس

گذشته اختلافی که بود در اصل بیست و دوم قانون اساسی بود که اجاره باغات دولتی بتصویب مجلس باشد یا خیر و در این باب قرار شد روزی با هیئت وزراء قرار داده شود و باید اول در این خصوص مذاکره کنیم لکن نمی شود که این مسئله را عقب گذاشت تا حل آن ماده شود برای اینکه وقت این کار می گذرد و لازم است که بطریق مزایده و مناقصه همانطور که در راپورت کمیسیون می نویسد اعلان شود

دکتر اسمعیل خان - بنده عرض می کنم که دو مسئله باید از هم منفصل شود برای اینکه یکی این مسئله است که آیا مجلس حق دارد در باب اجاره مذاکره کند اجازه بدهد و اگر بشوایم در آن خصوص مذاکره کنیم حالا نمی گذرد و یکی دیگر مسئله مزایده است که باید در همان خصوص مذاکرات بعمل بیاید زودتر بگذرد

وکیل الرعایا - بنده فوریت این مسئله را رد نمیکنم ولی عرض می کنم که مسئله که ازده تا بیست و یکسال گردش می کند اینقدر فوری نیست ممکن است بیشتر تأمل کرد و حالا چیزیکه بنده در حضور وزیر فواید عامه عرض می کنم اینست که در یکی از این مواد ذکر شود که بعد از دو سال یا سه سال خواستیم فسخ کنیم بتوانیم بنده در این مجلس عرض می کنم معمولترین جاهای ایران که تمام پولها آمده و خرج آنجا شده نباید آنها را از نظر گذرانند و حقیر شمرد و اگر اطلاع داشته باشند می دانند که هر يك از آنها سالی بیست سی هزار تومان منفعت دارد و در آخر عرض می کنم که چون وقت مجلس تنگ است هر قراری که صحیح تر می دانند بگذارند و اعلان کنند بطور مزایده و مناقصه ولی باینطور که بعد از دو سه سال بتوانیم فسخ کنیم

مؤتمن الملک - در اینجا فرمودند که دو مطلب است یکی آنکه در جزئیاتش مذاکره شود یکی آنکه بمزایده و مناقصه گذارده شود و بنده مطلب ثالثی در نظر دارم و آن اینست که صلاح دولت بیست که با يك کمیانی طرف شود زیرا می بینیم هر موقع که دولت بيك کمیانی امتیاز میدهد مغبون می شود مثلاً کمیانی گوشت که اوز شرایطش خیلی صحیح و قابل قبول بود و بعد بهیچوجه بآنها عمل نشد و معلوم است که این برای اینست که ما ادارات صحیح نداریم بعلاوه عرض می کنم ممکن است يك وقتی همینطور که حالا میخواهند رای بدهند که اجاره داده شود رای بدهند که فلان باغ فروخته شود یا یکی بگوید من بیست هزار تومان خواهم داد سلطنت آباد را خرید میگوئیم خوب است و ملاحظه عقبات کار را نمیکنیم مثلاً امروز کمیانی تشکیل می شود که ده ساله باغات را اجاره کند بدو شرایط صحیحی پیشنهاد میکند آنوقت پس از چندی شروع می کند بفروختن آنها در سال اول عده از درختها را میبندازند در سال دوم درختها را میفروشند وقتی بگوئیم برای چه میگویند شما دخای ندارید و اگر یکوقتی خواستیم بفروشیم آنوقت باید فسخ کنیم و میگویند شرایطی را که اگر بدهیم نتوانستیم

پیش بریم آخر الامر معامله فسخ خواهد شد در صورتیکه مبالغی هم ضرر بدولت وارد آمده است و این چهل و هشت هزار تومان که میگویند مخارج دارد معلوم نیست ممکن است که این چهل و هشت هزار تومان که میگویند سی هزار تومان باشد و آنها ممکن است برای نفع خود سالی بیست هزار تومان مخارج کنند بالاخره چطور که تا بحال کمیتهای دیگر را دیدیم مبالغی باغهای دولتی خراب کرده و کلی پول دولت را بخورند.

وزیر علوم - بنده در این پیشنهاد رای خودم را

بمجلس نداده و در کمیسیون هم رای بنده را خواستند و رای ندادم شاید همین مطالبی که آقای مؤتمن الملک فرمودند بنظر رسیده باشد و برای آنها رای ندادم و حالا عرض میکنم که البته اگر این نظریاتی که فرمودند قابل رعایت است باید ملاحظه شود اما در باب چهل و هشت هزار تومان صحیح است و همه سال این مبلغ برات صادر میشود

اسدالله میرزا - با کمال تأسف می بینم که

وزیر فواید عامه در کمیسیون بطوری مذاکره فرمودند که گوئیا تصدیق میکردند ولی گفتیم که رای خودت را بنویسد فرمودند نمی نویسیم حضوراً میگویم و حالا طوری اظهار میکند که رای کمیسیون را متزلزل میکند و اینکه آقای مؤتمن الملک فرمودند که درختها را میفروشند آنرا ممکن است که شرطی در این باب بکنند که همیشه رسیدگی و تفتیش در این باب شود و کمیسیون تمام این ملاحظات را کرده است و میخواهم عرض کنم که از توضیحات است وقتی ترتیب صحیح باشد افراد جزء بهتر رسیدگی میکنند تا خود دولت و البته نیز معلوم است که منافع خودشانرا هم منظور میکنند و در باب درختها هم آنجا تصریح شده است که درختها را نشان بگذارند و اگر یکدرخت قطع شود فلان مقدار باید بدهند و بازرش میکنم در اینکه آقای مؤتمن الملک میفرمایند دولت با کمیته نمیتواند طرف شود آنجا شرط شده است که اگر از شرایط تخطی کردند فسخ شود و یک مسئله دیگر که آقای مؤتمن الملک فرمودند شاید یک وقت دولت بخواهد یک باغ را بفروشد چه می شود برای آن ممکن است این مسئله را آنجا گنجانید تا تکلیف اینکار هم معلوم شود و عقیده بنده اینست که مطابق همان راپورت کمیسیون باید اعلان مزایده و مناقصه شود.

اسدالله خان - بنده میخواهم عرض کنم

که در اینجا دو چیز متضاد بود یکی مسئله مزایده است که بعضی از آقایان میگویند این کار مجلس نیست و بمجلس نباید بیاید و یکی دیگر مسئله اساسی است آیا کلیه اجازه املاک دولتی باید به مجلس بیاید یا خیر گمان میکنم اول باید ماده متنازع فیه را حل کرد که تکلیف اجازه و استجاره با مجلس است یا خیر؟

متین السلطنه - بنده بدو نمی توانم

رای بدهم بآنچیزی که آقای مؤتمن الملک فرمودند برای اینکه رای ایشان مبهم است و می گویند که دولت با هیچ کمیته نمیتواند طرف شود و عرض میکنم اینطور نیست بلی بعضی کمیتهها است که بدست نباید درباره آنها رای داد و قبول کرد و بعضی کمیتهها است که باید رای داد و قبول کرد و بنده این کمیته را از آنها میدانم که خوب است

و باید رای داد و همانطور که در راپورت نوشته است که بمزایده و مناقصه گذارده شود باید عمل کرد و یک طریق دیگری بنظر بنده میرسد و آن اینست بود که خود وزارت فواید عامه اداره کند ولی حالا ابتدا این رای را نمیدهم زیرا در صورتیکه وزارت فواید عامه نتواند تفتیش در این کند که آیا اینکار خوب است یا خیر بطریق اولی نمیتواند اداره کند و عقیده بنده موافق همان رای کمیسیون است که به مزایده گذاشته شود.

وکیل التجار - بنده این ترتیب کمیته

را هیچ صحیح نمیدانم کمیته خیلی خوب چیزیست ولی برای اینجلا لازم نیست زیرا معلوم است تشکیل کمیته برای اینست که بکنند نتواند کاری بکند کمیته تشکیل بدهد و به هیئت بکند بنده عرض نمیکند که بکلی اجازه ندهیم ولی عرض میکنم که باید یک اجازه داد و در مدت قلیل نه اینطور که نوشته اند و عرض میکنم که وزارت فواید عامه میتواند روز اعلان کند که این باغها بطور مزایده علیحده علیحده اجازه داده میشود هر کس بیشتر اجازه میکند باو بدهد و همانطور که عرض کردم باید در مدت قلیل یکسال و دو سال باشد که اگر بعد ما بخواهیم اقدام دیگری هم بکنیم میتوانیم.

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - بنده عقیده ام

اینست که اگر تا غروب هم صحبت کنیم اینطور بجائی نخواهیم رسید خوب است آنکه آقای مؤتمن الملک فرمودند کمیته نباید شود دلایل آنرا هم بفرمایند تا تکلیف معلوم شود.

رئیس - بلی مطلب اولاً دوتا است یکی

اینست که بطور مزایده و مناقصه وزارت فواید عامه اعلان کند و آن قرارداد آخری را به مجلس پیشنهاد نماید و یکی دیگر اینست که داخل مذاکرات این بشویم و این امروز نمیشود و یکی دیگر هم چیزی است که آقای مؤتمن الملک فرمودند.

معزز الملک - چندی قبل که از طرف وزارت

فواید عامه این اجازه پیشنهاد شد بنده میگویم که باید معلوم شود تصویب اجازه با مجلس است یا خیر بعضی گفتند تکلیف مجلس نیست بعضی گفتند تکلیف مجلس است قرار شد در اینخصوص مذاکره اساسی شود ولی امروز مطرح نبود که چون وقت میکند وزارت فواید عامه اجازه بدهند که بطور مزایده اعلان نماید دیگر در جزئیاتش نباید مذاکره کرد برای اینکه شاید حق مانده باشد و اینکه گفتند جناب وزیر عقیده خودشانرا پیشنهاد نکرده اند بنده قبول ندارم برای اینکه لایحه که یک وزیر پیشنهاد میکند لابد ملاحظاتی در او میکند و خود آن لایحه عین عقیده آن وزیر است.

وزیر علوم - عرض میشود اینطور نیست

که معزز الملک فرمودند برای اینکه این مسئله مهم است معلوم نیست از وظیفه مجلس است یا از وظیفه وزیر وقتی وظیفه وزیر شد آن وقت اینطور است **دکتر اسمعیل خان - اینجاست مسئله دو تا است یکی این که اجازه وزارت فواید عامه داده شود یکی اینکه آقای معزز الملک فرمودند که آیا از وظیفه مجلس است یا نیست خوب است این دوتا را تجزیه کنید.**

نوبری - بنده هم رای هستم با آقای معزز - الملک و عرض می کنم اگر تا غروب هم این جور مذاکره کنیم نتیجه بدست نمی آید و مطلب ختم نخواهد شد یک چیزی آقای مؤتمن الملک فرمودند دیگران می تکرار میکنند موضوع معلوم نیست باید موضوع معلوم شود بنده هم عقیده هستم با راپورت کمیسیون که باید بمزایده داده شود.

محمد هاشم میرزا - بنده هم موافق راپورت

کمیسیون هستم ولی عرض می کنم که باید تجزیه شود و مدت هم کم شود.

مؤتمن الملک - اینکه آقای دکتر اسمعیل

خان فرمودند که موضوع مذاکره این است که حق اجازه از وظیفه مجلس است یا خیر و دیگر آنکه باید اجازه بوزیر بدهیم که اعلان مزایده کند عرض میکنم در اجازه دادن بوزارت ما نمی توانیم اجازه بدهیم و رای بگیریم زیرا این مسئله طرح قانونی لازم دارد و علاوه عرض می کنم باید قبل از این که اساساً اجازه خوب است یا خیر مثلا اگر کسی بخواهد یک خانه بخرد اول باید فکر کند که خوب است خانه بخرد یا خوب نیست بعد اقدام بخریدن بکند و اینکه آقای متین السلطنه فرمودند که پیشنهاد بنده مبهم است گمان نمی کنم بنده عرض کردم مجلس نباید اجازه بدهد برای اینکه میدانم اگر دولت با کمیته طرف شود مقبول خواهد بود اما فرمایشی که آقای اسدالله میرزا کردند بر اینکه درختها را نشان میگذارند بلی در صورتی است که مجازات داشته باشد تخلف از آن ایشان گمان می کنند اگر کمیته یکی از درختها را که نشان گذاشته اند انداخت آنرا می گیرند بپزند مدتی حبس می کنند بنده اینک میگویم نظر سابقه هست که در این مملکت دیدیم امتیازاتی که در زمان استبداد میدادند آن ها هم اینطور بوده که دولت برای پول مصل می شد می آمدند برای مبالغی پول امتیاز میدادند بدو کمیته شرایط صحیحی را پیشنهاد میکرد پس از دو سال وقتی دولت ملاحظه میکرد میدید کلی ضرر برده است و حالا این کمیته هم بدو شرایطی دارد که بنظر بسیار خوب است آنوقت بعد از مدتی می بینیم بواسطه عدم مواظبت باغها خراب شده فقط منافعی را که ممکن بوده است برده اند مبالغی ضرر بدولت وارد آمده است.

رئیس - در این مسئله که تردید حاصل

شده است آیا اجازه با مجلس است یا نیست از مذاکرات آن باید بگذریم.

میرزا اسمعیل خان - اینکه آقای مؤتمن

الملک فرمودند که سابق اینطور بوده است صحیح است ولی امروز نباید ملاحظات سابق را کرد ولی اینکه آقای متین السلطنه فرمودند که وزارت فواید عامه میتواند تفتیش کند بعقیده بنده این یک نوع سلب اطمینان است.

وکیل الرعایا - بنده فرمایشات آقای مؤتمن

الملک را رد میکنم برای اینکه معنی فرمایشات ایشان اینست که وضع سابق ما بهتر از وضع حالیه بوده است دیگر آنکه اگر ما نتوانیم چند تا باغات دولتی را رسیدگی نمایم چطور میشود مملکتی را که به مقابل مملکت فرانسه است نگاهداری کنیم

تقی زاده - بنده اقدام اینست که تمام زحمات فوق العاده ما در مجلس بواسطه بی ترتیبی وزارت معانیها است برای اینکه نمی دانم چگونه میشود که يك وزیر يك اجازه کلی را می دهد بدون اطلاع مجلس و یکی دیگر يك اجازه را می فرستد به مجلس باید وزیر طوری لایحه بیاورد به مجلس که در تمام جزئیاتش مذاقه و ملاحظه کند در مجلس سابق هر کس هر چه از وزراء میخواست می گفتند بر و بهای اطاق مجلس يك اطاقی است آنجا بگو و اینکه گفته می شود باید حتماً داده شود بکمیانی و دولت خودش نمی تواند اداره کند بنده عرض میکنم اگر دولت خودش نتواند اداره کند کمیانی را هم نمیتواند اداره کند و بنده موافق هستم با فرمایش جناب مؤتمن الملک که فرمودند اجازه داده نشود .

رئیس - مذاکرات در این مسئله خیلی شد گمان می کنم اکثریت مجلس بر این رای دارد که بطور مزایده از طرف وزارت فوائد عامه اعلان شود و رای آخری توسط کمیسیون به مجلس بیاید و مدت هم کمتر شود حالا یکدفعه چون موضوع همین پیشنهاد کمیسیون است قرائت می شود (رایورت کمیسیون فوائد عامه قرائت شد)

رئیس - پیشنهادی است که آقای وکیل -
التجار کردند قرائت می شود ،
(پیشنهاد وکیل التجار قرائت شد)

رئیس - رای می گیریم در قابل توجه بودن پیشنهاد آقای وکیل التجار هر کس قابل توجه میدانند قیام نماید (تصویب نشد) (پیشنهاد مؤتمن الملک قرائت شد)

رئیس - رای می گیریم به پیشنهاد آقای مؤتمن الملک هر کس پیشنهاد آقای مؤتمن الملک را قابل توجه میدانند قیام نمایند (بیست و شش نفر از ۶۰ نفر حاضر قیام نمود تصویب نگردید)

رئیس - حالا تصویب کمیسیون رای می گیریم که اگر اجازه باغات را مجلس تصویب میکند بمزایده بگذارد و بعد شرایطش مجلس بیاید هر کس تصویب می کند قیام نمایند (از شخصت نفر نمایندگان حاضر سی و دو نفر قیام نمودند)

رئیس - تصویب کمیسیون را مجلس قبول کرد .

رئیس - شور ثانوی لایحه قانونی وزارت فوائد عامه است در باب نمک (رایورت کمیسیون قوانین مالیه راجع باصلاحات (لایحه قانونی قرائت شد) گفته شد بموجب نظامنامه اصلاحات کمیسیون باید ۴۴ ساعت قبل از شروع در شور بین وکلا طبع و توزیع شود و این اصلاحات طبع و توزیع نشده است .

رئیس - پس این رایورت امر و طبع و توزیع می شود و فردا جلسه علنی منعقد می شود و شروع به شور ثانوی می شود - عجالتاً ده دقیقه تنفس شود (مجدداً جلسه تشکیل شده و شروع بشور در بقیه مالیات و سایر نقلیه گردیده بقرار ذیل تصویب شد) .

فقره ثانیه مالیاتهاییکه از وسایط نقلیه در هر دفعه ورود گرفته می شود .

۱ - از هر کاری بدون ملاحظه عده اسب چهار قران .

رئیس - هر کس با تصویب کمیسیون همراه است مهره سفید خواهد انداخت عده حضار ۶۲ مهره سفید ۵۲ مهره سیاه ۱ امتناع ۹

۲ - از هر دو چرخه بارکش یکقران
رئیس - هر کس تصویب میکند مهره سفید خواهد انداخت عده حضار ۶۲ مهره سفید ۵۵ مهره سیاه - امتناع ۷

۳ - از هر چهار چرخه بارکش بدون ملاحظه عده اسب دوقران

رئیس - هر کس تصویب می کند مهره سفید بیاندازد .
عده حضار ۶۳ مهره سفید ۵۲ مهره سیاه ۲ امتناع ۸

۴ - از هر کالسکه و درشکه بدون ملاحظه عده اسب ۳ قران .

رئیس - هر کس تصویب می نماید مهره سفید خواهد انداخت .
عده حضار ۶۲ مهره سفید ۵۲ مهره سیاه ۲ امتناع ۸

۵ - الاغ سه شاهی قاطر واسب و یابو پنج شاهی شتر سیصد دینار .

(در این باب بواسطه اختلاف عقاید نمایندگان قدری مذاکره شد و پیشنهاد هائی که از طرف نمایندگان شده بود قرائت شد)

پیشنهاد تقی زاده - بنده پیشنهاد می کنم که از واگون اتومبیل و از اتومبیل بقرار ذیل دریافت شود : اتومبیل يك تومان و واگون اتومبیل پنج قران

پیشنهاد متین السلطنه [در ماده از فقره ثانیه بنده پیشنهاد می کنم که از شتر هم پنجشاهی گرفته شود]

ابوالحسن [بنده پیشنهاد می کنم که از دیلیجان هم مثل کالسکه سه قران گرفته شود]

پیشنهاد آقا سید حسین کزازی [بنده پیشنهاد میکنم که از دیلیجان چهارقران گرفته شود]

پیشنهاد ارباب کیخسرو [بنده پیشنهاد میکنم که کاو باری هم داخل شود]

پیشنهاد حاجی فاتح الملک [بنده پیشنهاد میکنم که از الاغ صد دینار بگیرند]

پیشنهاد میرزا مرتضی قلی خان [بنده پیشنهاد می کنم که از دیلیجان شهری هم مالیات گرفته شود]

رئیس - پیشنهاد آقای تقی زاده رای می گیریم هر کس قابل توجه می داند قیام نماید [اغلب قیام نمودند تصویب شد]

رئیس - پیشنهاد آقای متین السلطنه رای می گیریم هر کس قابل توجه می داند قیام نماید [تصویب نشد]

رئیس - به پیشنهاد آقا سید حسین رای می گیریم هر کس قابل توجه می داند قیام نماید [رد شد]

رئیس - به پیشنهاد ارباب کیخسرو رای می گیریم هر کس قابل توجه می داند قیام کند [تصویب شد]

رئیس - به پیشنهاد آقای فاتح الملک رای می گیریم هر کس قابل توجه می داند قیام کند [تصویب نشد]

رئیس - به پیشنهاد آقای میرزا مرتضی قلیخان رای می گیریم هر کس قابل توجه می داند قیام نماید [تصویب شد]

(چون در رایورت کمیسیون قید شده که بدون ملاحظه عده است) در این باب مذاکره شد بعضی نمایندگان این عبارت را کافی ندانستند بالاخره از طرف رئیس تبصره بقرار ذیل قرائت شد

تبصره در مواردیکه بدون ملاحظه عده است نوشته میشود مقصود این است که از اسبهاییکه بگاری و در چرخه و غیره بسته شده مالیات علیحده گرفته نمیشود حال کلیه در صورتیکه بگاری زیاد از چهار اسب و دو چرخه زیاد از يك اسب و چهار چرخه زیاد از دو اسب و یکالسکه و درشکه زیاد از چهار اسب بسته باشد که در آن مواد از اسبهای زیادی موافق جزو پنجم همین فقره ثانیه مالیات اخذ میشود .

رئیس - در قابل توجه بودن این تبصره رای می گیریم هر کس این تبصره را قابل توجه می داند قیام نماید .

رئیس - با اکثریت پذیرفته شد

رئیس - بقیه این شور می ماند تا این پیشنهاد ها از کمیسیون برگردد خاطر آقایان مسبق است که سابقاً در خصوص مجاهدین آقای رئیس الوزرا يك ترتیبی پیشنهاد مجلس کردند و مجلس هم آنرا پذیرفت ولیکن حساب مسافرین اردبیل آنوقت معلوم نبود حالا چندی است صورت حساب را بوزارت جنگ داده اند اگر چنانچه در این مجلس هم اختلافی باشد وزارت جنگ البته نظر بمسئولیتی که دارد رفع آن اختلاف را خواهد کرد ای اینکه کلیه این عمل تمام بشود و اشخاصیکه میخواهند بروند آنها را مرخص کنند و اشخاصیکه امتحانات خودشانرا داده اند آنها را داخل نظام کنند و نیز کسانی که جدیداً شاید داخل دستجات مجاهدین شده اند آنها را هم معاف بدانند و خلع اسلحه نمایند تمام این مطالب را وزیر جنگ معاهده کرده است بطوریکه ختم بشود مبلغ ۳۸ هزار تومان داده بشود مشروط بر اینکه کلیه عمل مجاهدین را باینطور ختم کنند گفته شد تصفیه نموده دیگر شکایتی از آنها نرسد چون بعضی از آقایان آنروز تشریف نداشتند وعده کافی نبود باینجهت رای گرفته نشد حال باید رای بگیریم که این مبلغ بوزارت جنگ داده شود و وزارت جنگ مطابق تمهیداتی که کرده است عمل نماید .

ارباب کیخسرو - تصور میکنم که در موقع رای گرفتن خود وزیر جنگ خوبست تشریف داشته باشند که اگر اختلافی با ایرادی بشود توضیحات بدهند
رئیس - خاطر آقایان مسبق است که آنروز وزیر جنگ بقدر لزوم توضیحات دادند و چون عده کافی نبود رای گرفته نشد .

وکیل التجار - بلی اینطور که فرمودند صحیح است گذشته از آن تمهیداتی که کردند که هر چه زودتر این امر را اصلاح نمایند بعلاوه هم يك نکته فراموش شده بود که مسافرینی براه دور باید بروند بآنها يك مبلغی داده بشود بروند و کسانی که اهل اینجا نیستند بآنها هم معارج داده شود اینها هم جزء آن قرارداد باید بشوند خواستم عرض کنم که فراموش نشود .

آقا سید حسین اردبیلی - مقصود از این طرحی است که حالا فرمودید اگر مقصود این است که رای گرفته شود بنظر بنده خیلی بعید می آید برای اینکه باید معین باشد که مثلا فلان قدر مجاهدین در فلان مقدار حقون در ظرف چند ماه فلان مقدار گرفته اند و از چه مدت داخل شده اند که ما بدانیم و یک مأخذی در دست خواهیم داشت که رای بدیم اینها یک دفتری خواهند داد بر رؤسای خودشان و در آن خواهند نوشت که از چه تاریخ داخل خدمت شده اند و چه مقدار حقوق بآنها داده شده چون مسلم است عدم مجاهدین که به تهران وارد شده اند فرق دارد با آن عده که حالا است بجهة اینکه از اردبیل آمده اند از قزوین و از خراسان و بعضی نقاط دیگر آمده اند تمام اینها باید اجمالا معین شود چنانچه در بودجه وزارت جنگ رای گرفتیم و در بودجه وزارت داخله که میخواهیم رای بگیریم اینطور نوشته شده است که ماهیانه فلانقدر بفلان اداره داده می شود و در سال چقدر داده می شود و حقوق اعضاء اداره در چه مقدار است وقتی که اینطور ترتیب مجاهدین معین شد آنوقت مأخذ بدست می آید و آدم می داند که از روی چه رای میدهد ولی اگر حالا ما یک رای بدیم که حسابش معلوم نباشد و علی العمیا رای داده باشیم صحیح نیست بملازم معلوم نیست بجهت تقسیم و تسهیم میشود و این امر مشکلی است و از قراریکه شنیده می شود بعضی مجاهدین میگویند که باید با اراد ما ما حقوق داده شود بطوری که حیف و میل نشود و این مطلب را بنده خیلی خوب میدانم که یک همچو چیزی پیشنهاد شود که فلانقدر اشخاص مثلا بیست نفر مجاهد از اهل فلانجا که از فلان تاریخ داخل حوزه مجاهدت شده اند و تا فلان وقت فلان مقدار حقوق گرفته اند و فلان مقدار هم باقیست و آن مقدار بتبض کی و حواله کی بوده است طوری باشد که هم ما مطمئن باشیم و هم آن ها راحت باشند البته برای ما خیلی ناگوار است که اشخاصی که برای ما زحمت کشیده اند در عسرت باشند و حقوق آنها عقب بیفتد گمان میکنم باینطوری که عرض کردم خود مجاهدین هم راضی باشند.

وکیل الرعایا - بنده تمام فرمایشات آقایان را که تا یک اندازه تصدیق میکنم و در عرضی که میکنم هر کس خلایق می بیند اظهار نماید بنده این مذاکرات را لازم نمیدانم و بحضور وزیر جنگ محتاج نیست بجهت اینکه وزیر جنگ خودش اینجا بود و تکلیف خودش را با مجلس گذرانیده و این حرفها که می زنیم بی لزوم است و هر چه گفته میشود گفته شد و معلوم کرد که از برای آنها نیکه میخواهند باوظانشان بروند و احترام آنها لازم است باید یک خرج مسافرتی بدهد و تمام این حرفها تکرار است و در اینکه چه اندازه مراعات احترامات آنها لازم و چه اندازه حقوق بآنها داده شود تمام اینها آرزو محفوظ شد و در خصوص حقوق آنها وزیر جنگ تصویب مجلس را خواست چنانچه شرط اساسی این مملکت است مراعات نماید سیر خوب است از گرسنه خبر داشته باشد که دو شب قبل از این وزیر جنگ آمدند اینجا و صورت حساب را آوردند و اگر فردا

ما خواهیم همه چیز را بدانیم خوب است از وزیر سؤال کنیم مجلس نمی تواند بجز بیانات و ریک وزیر که یک چنین اطمینانی با داده و او یک چنین اطمینانی بآنها داده است رسیدگی کند و خودش در مجلس قبول کرد که این مبلغ را میگیریم و این اشکالات را رفع میکنیم بطوریکه اسم مجاهد در این مملکت نباشد و این اسم را بروی اشخاص وطن خواه میگذاریم حالانکه نمیدانم چه طور شده است که صورتحساب دو مرتبه لازم شده است البته صورت حساب رادپوان محاسبات پس از اینکه تشکیل شد وزیر جنگ ما هم که مسئول است با او خواهد داد و حساب معلوم می شود هیچ نمیتوانم بنده گمان نکنم که حقوق آن اشخاصی که زحمت کشیده اند و شاید در میان آنها کسانی باشند که شبان ندارند حقوق آنها را ضایع کنیم

آقای میرزا اسمعیل فوری - بنده تمام فرمایشات آقای وکیل الرعایا را تصدیق میکنم ولی با جزئی تئیری اینکه میفرمایند وزیر جنگ تعهد کرد بلی صحیح است تعهد کرد و اینکه میفرمایند در میان این مجاهدین اشخاصی هستند که بآنها خیلی بد میگردد صحیح است لکن بملاحظه اینکه در میان مجاهدین اشخاصی هستند که مجاهد نبوده اند متجاهدند باین جهت باید یک ترتیبی اتخاذ شود که بین آنها که از اول بوده اند و آنها که بعد داخل شده اند فرق باشد و چون مجاهدین بسته بدارالشوری ملی هستند گرچه تمام قشون بسته بدارالشورا است لکن اینها یک مزید اختصاصی دارند باینجهت در اصلاح امور اینها لازم است یک اهتمامی کرد و امشب بعقیده بنده باید رای گرفته شود بواسطه اینکه بنده میدانم در بین مجاهدین اشخاصی هستند که بآنها خیلی بد میگردد.

افتخار الواعظین - بنده میخواستم عرض کنم ارباب کبخیرو فرمودند که خوب بود وزیر جنگ حاضر باشند و تعهدات بکند آنوقت ما رای بدیم عرض میکنم تعهداتی که باید وزیر جنگ بکند در ذیلی که داده اند نوشته شده است.

آقا میرزا ابراهیم خان - بنده متأسفم که مکررات خیلی گفته میشود و در جزئیات زیاد مذاکره می کنیم لازم دانستم مختصراً عرض کنم که ما حق نداریم داخل جزئیات شویم و یک چیز دیگر اینکه خواستم خاطر آقایان را مسبوق سازم که بودجه مال یک مزارعی است که آتیه باید کرد ولی این مال خرج گذشته است هر قدر این مطلب تأخیر بیفتد تقصیر کردن مسامت باید این پول را بآنها بپردازیم و این تفتیش که فرمودند بشود بنده عرض می کنم که از وظیفه مجلس خارج است و اشخاصی که زحمت کشیده اند جان بازاری کرده اند هیچ جای شبهه نیست و هیچ لازم مذاکره نیست و میخواستم خاطر هیئت رئیسه را جلب باین کنم که همینطور که تکلیف برای افراد مجاهدین معین کرده اند برای رؤسای آنها هم معین کنند.

آقا سید حسین اردبیلی - از فرمایشات آقای میرزا ابراهیم خان و آقای وکیل الرعایا همچو مفهوم می شود که ما نباید تفتیش و دقت کنیم البته بنده لفظ مجاهد را خیلی مقدس میدانم و هر قدر ما از آنها تشکر کنیم البته کم است بجهت اینکه

کسانی که جانهای خودشان را کف دست گذاشتند و برای حفظ وطن جانبازی کردند ما ایشان را فراموش نخواهیم کرد و تاریخ این مملکت اسامی آنها را حفظ خواهد کرد لکن یک نکته که هست اینست که برای امروزه مملکت لفظ مجاهد لازم نیست بزرگترین وظایف مجلس شورای ملی این است که تمام هم خود را مصروف مالیه نماید اما نباید چشم های خودمان را روی هم گذاریم و علی العمیا بگوئیم که یک مقدار باین اشخاص داده شود این مسئله کار اینها را تصفیه نخواهد کرد نقیصه کار مجاهدین اینست که از روی دفتر معین شود چند نفر اینها از فلان تاریخ داخل حوزه مجاهدت شده اند از فلان تاریخ حقوق گرفته اند و فلان مجاهد از قزوین داخل شده و تا بحال مشغول است اینها را ما باید بدانیم که هستند معین داشته باشیم البته هر چه بدیم جای دوری نیورد ولی باید وزارت جنگ بفهمد این مبلغی که میگیرد مجاهدین دیگر شکایت نخواهند کرد کسانی که میخواهند مسافرت کنند با وطن خود مسافرت کنند و آنها نیکه میخواهند داخل نظام بشوند داخل شوند و کسانی که باید خلع اسلحه بنمایند خلع نمایند و این بکلی تصفیه شود که ما خاطر جمع باشیم مقصود همین شرط است و بس.

مقیم السلطنه - اولاً بنده میخواهم بگویم که خوف دارم امشب از آن شبهاتی باشد بعد از آنکه یک مدت مذاکره کردیم بکوفتی ملتفت شویم که عده برای رای گرفتن کافی نیست برای این خواهش میکنم قدری مذاکرات را کمتر بکنید بعبارت عوامانه از تعارف مکن و بر مبلغ افزای مجاهدین در اینصورت خیلی خیلی از ما ممنون خواهند شد مجاهدین چرا باید گرسنه بخوابند و تا حال حقوق بآنها نرسیده باشد امروز باید کار اینها تصفیه شود اما از روی صحت اظهاراتی را که آقای آقا سید حسین فرمودند اگر تشریف داشتند و اظهارات آقای وزیر جنگ را شنیده بودند دیگر این فرمایشات را نمیکردند این مطالب تماماً گفته شد که آن قسمتی که میروند حقوق آنها با نهایت اتمنان از خدمات آنها داده میشود و آنها نیکه مایلند تحت سلاح بمانند داخل نظام شوند البته صورت منظم اینها را چنانچه ما حق نظر هم داریم بدیوان محاسبات می دهند اما مسئله مجاهدین یک سابقه ندارد که بتواند بخوبی معلوم شود مثلا عده فلان فوج معلوم است و قبل از وقت عده صاحب منصبان هم معین است تمام اینها را سنجیده روی کاغذ میآورند و پیشنهاد میکنند ولسی بدبختانه اگر امروز از وزارت جنگ بپرسیم که مجاهدین چند صاحب منصب دارند شاید ندانند پس بنابر این ما نمیتوانیم در جزئیات اینکار مذاکره کنیم باید مطمئن باشیم تمام آنچه را که داریم با تعهد اینکه در این باب وزارت جنگ کرده است بخرج میورد.

سلیمان میرزا - مذاکرات آنچه لازم بود بعمل آمد و رای خواهیم گرفت غالب از آقایان گفتند وزیر جنگ تعهد کرده است بنده عرض میکنم که آن مجلس خصوصی بود که وزیر جنگ تشریف آوردند و اظهارات کرده و بعد لایحه از طرف

وزارت جنگ آمد در انجام امر مجاهدین و در آنجا شرایطی ذکر فرموده بودند و ما آن لایحه را تصویب کردیم و گذشت و وزیر جنگ مطابق آن تصویب میتواند حقوق و مخارج سفر آنها را بدهد و بعد صورت جزئیات بفرستد بمجلس حالا باید در این مطلب رای جدیدی از مجلس گرفت یا اینکه بهمان رای اولی اکتفا کنیم که وزیر جنگ اختیاراتنامه داشته باشد که حقوق مجاهدین را بدهد بعد صورت جزئیات آنرا برای مجلس بفرستد اگر همان تصویب اول است که وزیر جنگ اظهار نموده تا بازردهم سفر این عمل تصفیه شود و تا اکنون نمایانم چه شده است که همین طور باقی است در هر حال اگر این را بیش از این عقب بیندازیم هیچ صحیح نیست و باید هر طور صلاح است رای گرفت تا این عمل زودتر تصفیه شود .

رئیس - چون گفته شد روی کاغذ آورده شود يك مختصری نوشته شده خوانده میشود و رای گرفته میشود (آقای ذکاءالملک صورت رای را قرائت کردند) مؤید این بود که رای گرفته بشود بر اینکه مبلغ سی و هشت هزار تومان از بساطت مخارج اردوی اردبیل و حقوق پس افتاده مجاهدین و خرج مسافرت مجاهدین که میروند بوزارت جلیله جنگ داده میشود که عمل مجاهدین را تسویه نمایند باین معنی که حقوق افراد مجاهدین را بفرود آنها داده و بآنها که می خواهند بروند بمناصبت خرج راه پس از خلع سلاح مرخص نمایند و از آنها تیکه خدمات معلومه دارند عده را که مقتضی بدانند در تحت نظام آورده از باقی خلع سلاح نمایانم مرخص کنند.

رئیس - در خصوص رای گرفتن فرمایشی هست. **وحید الملک** - بنده عرض می کنم که رای باید مدرکی داشته باشد والا بنده هر چه بخواهم يك رای را که مدرک نداشته باشد بدم نمی تواند و مدارک این رای معلوم نشده است بعضی می گویند تمهیدات وزیر جنگ است بنده شخصاً نمیدانم که تمهیدات وزیر جنگ چیست از برای اینکه تمهیدات وقتی اسباب اطمینان مجلس هست که در جلسه علمی گفته شود و در روز مجامع طبع شود و رسمیت پیدا کند و باهم یک نوع اطمینان پیدا کنیم بدانیم این پولی را که میدهیم بعضی يك چیزی میدهیم .

حاجی سید ناصر الله - اینجا مطالب مهمه زیاد است یکی مسئله حقوق مجاهدین است که رعایت اینها لازم است همه آقایان میدانند يك دسته از این مجاهدین هستند که واقعا از روی حقیقت اسلام پرستی و وطن خواهی حاضر شده اند و از هر قسم فداکاری مضایقه نکردند ولی از آن طرف یقین دارم که يك جماعتی متجاهد شدند و آلاش دادند نام مقدس آنها را و نزدیک شد که نام مجاهد مبدل بمجارب گردد این شد که برای افراد عامه لازم شد که این عمل را تحمل نمایند و همین دلیل کافی بود که باید مشتاق کنیم که نقیصه این امر را بنمائیم ولی ما مسامحه کردیم و در حقیقت زیان کردیم که اینها را زودتر تمام نکردیم برای اینکه ما باین مسامحه ضایع می کنیم نام مجاهدت را و یکی آنکه قلوب

مردم را مضطرب میکند و هر کس در میان کوچه راه می رود می بیند که حس مردم پریشان است و این فقط برای این است که یکجمله مجاهد میان مردم افتاده اند و خاطر عوام را مشوش کرده اند و اینکه آقای آقا سید حسین گفت شأن مجلس نظارت در مالیه است بلی صحیح است شأن مجلس نظارت مالیه است وظیفه اوست که در امور مالیه نظارت داشته باشد ولی عرض میکنم که این هم از وظیفه مجلس است که زودتر این امر را تصفیه کند و حقوق آنها را حفظ نماید .

(در این وقت آقایان ذیل تقاضای رای مخفی کردند) بنده تکلیف میکنم رای مخفی گرفته شود صدیق حضرت) ابوالقاسم میرزا - آقا سید جلیل - فهیم الملک - منتصر السلطان - مهتهدالتجار و حید الملک - آقا میرزا احمد قزوینی - آدینه محمد خان - میرزا داود خان - آقا سید حسین اردبیلی - سلیمان میرزا - میرزا محمد علیخان تربیت - آقا سید محمد رضا - آقا شیخ رضا - میرزا محمد نجات آقای مؤتمن الملک

وکیل الرعایا - چون بنشاید سی و هشت هزار تومان بدهند لازم شد بنده عرض کنم بعضی از مجاهدین اهل اینجا نیستند و بولایت خود مراجعت خواهند کرد و خرج راه لازم دارند این مبلغ که داده میشود مخارج مسافرت آنها ملحوظ شود .

رئیس - خرج مسافرت آنها که میخواهند بروند تا اندازه در ضمن این سی و هشت هزار تومان است برای حقوق مسافرین اردبیل تا اندازه کمتر از سی و هشت هزار تومان است اما فرض فرمائید برای اینکه حقوق مسافرین اردبیل تا اندازه کمتر از سی و هشت هزار تومان است وقتی این را دادند سیصد تومان یا هزار تومان کسر آمد این مسئله نیست و اهمیتی ندارد بعد از اینکه دیدیم عمل مجاهدین تصفیه شد نباید برای این مقدار تأملی داشته باشیم .

اسدالله میرزا - آنطوریکه وزیر جنگ فرمودند مقصودشان این بود که از این عده مجاهدین که هستند بعضی ها مجاهد حقیقی و بعضی ها متجاهد هستند اینها را تفکیک می کند يك عده قلیلی از آنها که مجاهد حقیقی هستند نمی خواهند بروند باو طان خودشان و يك قسمی هستند که می خواهند بروند آنها تیکه می خواهند بروند حقوق و مخارج مسافریشان را داده و میفرستند باو طانیشان و آنها تیکه نمی خواهند بروند داخل نظام دیسپلین تربیت شده مملکت خواهند شد و آنها تیکه هم که متجاهدند خلع سلاحه از آنها می شود و این امر بخوبی تصفیه می شود و گمان می کنم مقصود وزیر جنگ هم از تصفیه این امر همین است که بنده عرض کردم

وحید الملک - در صورت رای لفظ تمهید نوشته نشده است **وزیر زاده** - تمهیدات وزیر جنگ کتباً حاضر است دیگر لازم نیست در این صورت نوشته شود **رئیس** - پیشنهادی آقای میرزا احمد کرده اند خوانده می شود (پیشنهاد آقای میرزا احمد را قرائت نمودند مبنی بر اینکه دو نفر از نمایندگان برای نظارت معین شود که در امر مجاهدین تقشیر نمایند)

رئیس - اول باید موضوع معین شود بعد در باره تقشیر در آن یا چیزهای دیگرش رای بگیریم و تصویب شود یا رد شود (ناماً گفتند صحیح است)

رئیس - حالا رای می گیریم هر کس تصویب می کند باین ترتیب که در این صورت نوشته شده مبلغ سی و هشت هزار تومان بوزارت جنگ داده شود قیام نماید (اغلب قیام نمودند و تصویب شد) **رئیس** - هر کس تصویب می کند دو نفر از نمایندگان برای نظارت معین شود قیام نماید (قلیلی قیام نمودند و رد شد)

میرزا داود خان - بنده عرض میکنم این پیشنهاد منافعی است بنا مسئولیت وزراء در صورتیکه وزیر جنگ مسئول صحت اینکار است دیگر تقشیر لازم ندارد (گفتند صحیح است)

وزیر زاده - خواهش می کنم که اجازه فرمائید پیشنهاد را بصاحبش رد کنند (رد شد)

رئیس - فردا سه ساعت بفرود مانده جلسه تشکیل می شود موضوع مذاکرات شور تا نوی لایحه قانونی نمک است (مجلس دو ساعت از شب گذشته ختم گردید)

جلسه ۶۱

صورت مجلس روز یکشنبه ۲۳

شهر صفر المظفر ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت و نیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای مستشارالدوله منعقد گردید خلاصه مذاکرات جلسه قبل را معاضد الملک قرائت کردند (

رئیس - ملاحظه هست ؟

وحید الملک - آن تبصره که پیشنهاد شد کوپا از طرف هیئت رئیسه بود نه از طرف تقی زاده .

دکتر اسمعیل خان - رایورت يك نفر مستخدم است برای پست و تلگراف تقدیم می شود (رایورت شعبه پنجم راجع بنمایند گی شبانی و غفاری قرائت شد

رایورت شعبه اول راجع بنمایند گی حاجی میرزا آقا وکیل آذربایجان قرائت شد)

ناصر الاسلام - در رایورت شعبه پنجم بنده را غائب نوشته اند در صورتی که در روز اجازه خواستم هیچ بموقع نبوده است که اسم بنده را غائب نوشته اند و ثانیاً اگر لازم بوده است بنده ابتدا اطلاع نداشتم

اسدالله خان - بنده را هم غائب نوشته اند در صورتیکه بنده سه روز هستم یاد کمیسیون بودجه یا در کمیسیون قوانین مالیه می بایستی بنده را اطلاع بدهند

رئیس - شعبه اول نمایندگان آقای حاجی میرزا آقارا تصدیق می کند هر کس موافق است با این رایورت قیام نماید (اکثر قیام نمودند نمایندگان ایشان پذیرفته شد)

مؤتمن الملک - شعبه پنجم در باب نمایندگی غفاری و شبانی داخل استدلالات شده اند در صورتی که گفته شد وقتیکه مجلس رای می دهد مثل هیئت منصفه رای می دهد دیگر نمی شود از هیئت منصفه سؤال نمود که فلان

نماینده رابچه دلیل قبول کرده اند و فلان نماینده رابچه دلیل رد کرده اند. (گفته شد صحیح است) هر یضه صولت الدوله رئیس ایل فشقائی قرائت شد مبنی بر اینکه همه قسم در اطاعت اوامر مجلس مقدس حاضر هستم.

رئیس - جواب امتنان از طرف مجلس نوشته میشود البته همیشه حسن نیت جناب صولت الدوله مشهود بوده است اولیاء دولت هم چنانچه لازم است قدر زحمات و خدمات ایشان را منظور میدارند (گفته شد صحیح است)

رئیس - شروع بشورائوی قانون نمک میکنیم (ماده اول قرائت شد) مذاکرات در این ماده بقدر کافی شد معاضد الملک پیشنهادی کردند قریب باین مضمون معادن نمک که در تحت تصرف مالکیت شخصی بودند دولت فوایدی را که فعلاً عاید صاحب ملک میشود بپردازد کاشف هم پیشنهادی کرده بودند قریب باین مضمون معادنی که در ملک متصرفی اشخاصی است دولت مطابق قانون معادن که از مجلس خواهد گذشت رفتار خواهد نمود.

حاجی میرزا آقا هم پیشنهادی کرده بودند قریب باین مضمون معادن نمک اشخاص را دولت بقیمت عادلانه میخرود اگر نفروشد حق ندارند بدون اجازه اداره نمک آن محل را استخراج کنند.

در این ماده پس از قرائت پیشنهاد های فوق مجدداً مذاکرات زیاد بعمل آمد.

هر ترضی قلیخان - استدعا میکنم که این ماده ارجاع بکمیسیون بشود و فردا صبح با حضور وزیر فواید و آقایانی که نظریات دارند گفتگو میشود و پس فردا بر میگردد مجلس.

رئیس - در اینجا چندین پیشنهاد شده است و هر کدام هم قابل توجه است چون مخیر تقاضا کردند که این ماده بر گردد بکمیسیون این پیشنهادها هم میروند بکمیسیون و در آنجا اصلاحات میشود مجدداً بر می گردد بمجلس حالا از این ماده میگذریم.

(ماده دوم قرائت شد)

رئیس - رأی می گیریم در این ماده هر کس تصویب می کند قیام نماید

(اغلب قیام نمودند و اکثریت شد)

(ماده سوم قرائت شد)

(پس از جزئی اصلاح بمضمون ذیل رأی گرفته شد)

ماده سوم - کلیه مخارج استخراج نمک بمعده دولت است.

رئیس - هر کس تصویب میکند قیام نماید. (اغلب قیام نمودند و اکثریت شد)

(ماده چهارم قرائت شد)

چون این ماده عنوان مالیاتی داشت لهذا گفته شد مطابق نظامنامه داخلی باید باورقه رأی گرفته شد.

ماده چهارم هم پس از جزئی اصلاح باین مضمون رأی گرفته شد.

ماده چهارم - قیمت نمک در محل استخراج از قرار یک هزار مثقال یک هزار دینار خواهد بود.

رئیس - هر کس تصویب میکند ورقه سفید خواهد انداخت.

عده حضار [۶۱] ورقه سفید [۵۱] ورقه آبی [۳] امتناع [۷]

رد کنندگان: محمد هاشم میرزا - آقا سید حسین اردبیلی - آقا شیخ محمد تصویب کنندگان:

مستشار الدوله - نواب - حاجی آقا - ارباب کیخسرو - حاجی سید نصرالله - معاضد الملک - ذکاء الملک - معز الملک - شیخ رضا شیبانی - تربیت

عز الملک - ادیب التجار - افتخار الواعظین - وزیر زاده - دکتر امیرخان - منتصر السلطان - اسان الحکما

میرزا ابراهیم خان - معتمد التجار - سلمان میرزا د کتر علیخان - صدیق حضرت - شیخ ابراهیم - ناصر الاسلام - نجات - دکتر اسمعیل خان - مساوات

اسدالله خان - اسدالله میرزا - حاجی سید ابراهیم معین الرعایا - وکیل الرعایا - آدینه محمد خان

میرزا احمد - ابوالقاسم میرزا - حسنعلی خان کاشف - حاجی میرزا آقا - حاجی میرزا رضا خان

نوبری - وحید الملک - مرتضی قلی خان - فهیم الملک تقی زاده - قوام الاسلام - آقا سید جلیل - میرزا داود

خان - متین السلطنه - معاضد السلطنه - حاجی میرزا کریمخان (ماده پنجم قرائت شد)

شاهزاده اسدالله میرزا اصلاحی پیشنهاد کرده بودند قریب بمضمون ذیل

برای منع قاچاق و جلوگیری از ترقی قیمت نمک و سلب احتکار وزارت فواید عامه نظامنامه هایی بامضاء هیئت دولت و رئیس قوه مجریه تشکیل خواهد داد.

رئیس - هر کس این اصلاح را قابل توجه میدانند قیام نمایند.

(قابل توجه نشد و رد شد)

(ماده پنجم مجدداً قرائت شد)

رئیس - هر کس ماده پنجم را تصویب میکند قیام نماید (اغلب قیام نمودند و اکثریت شد)

(ماده ششم قرائت شد)

پس از اصلاح بمضمون ذیل رأی گرفته شد ماده ششم - وزارت فواید عامه برای جلوگیری از ترقی قیمت در نقاطی که صلاح میدانند نمک ذخیره میکنند.

رئیس - هر کس تصویب میکند قیام نماید (اکثریت شد)

(ماده هفتم قرائت شد)

رئیس - هر کس تصویب میکند قیام نماید (اغلب قیام نمودند و پذیرفته شد)

(ماده هشتم قرائت شد)

رئیس - رأی گرفته می شود هر کس تصویب میکند قیام نماید (اکثریت شد)

رئیس - موضوع مذاکرات روز سه شنبه بودجه موقتی وزارت داخله رابورت کمیسیون داخله در خصوص مجوسین پولتیکی

وکیل التجار - بودجه اداره خیلی عقب افتاده است خواهش میکنم او مطرح شود

رئیس - ولی بودجه وزارت داخله شروع شده است.

حسنعلیخان - بنده طرحی در خصوص وزارت دربار پیشنهاد کرده بودم و آن فوریت اورا تقاضا میکنم و استدعا میکنم که این امر چه زودتر در جزو دستور بیاورند.

رئیس - بسیار خوب.

[مجلس مقارن فروب ختم گردید]

جلسه ۶۴

مذاکرات روز سه شنبه ۲۵ شهر صفر

۱۳۲۸

مجلس تقریباً سه ساعت و نیم قبل از فروب آفتاب در تحت ریاست آقای مستشار الدوله تشکیل شد صورت جلسه روز یکشنبه ۲۴ را آقای معاضد الملک قرائت نمود.

رئیس - ملاحظه هست (چون جوابی داده نشد صورت جلسه گذشته را امضاء نمودند)

رئیس - قبلاً خاطر آقایان را مسبوق می دارم باینکه در خصوص مقبره مرحوم مغفور حاجی میرزا ابراهیم آقا نماینده آذربایجان و چند نفر دیگر از شهدای راه حریت از بختیاری و غیره تا کنون اقدام صحیح بعمل نیامده چند روز قبل که بارندگی شد مقبره مرحوم حاجی میرزا ابراهیم آقا که در سر

قبر آقا واقع است خراب شد بطوریکه مجبور شدند جنازه آن مرحوم را برداشته و در جای دیگر امانت گذاشتند در این خصوص بعضی از وطن پرستان در

صد در آمدند که مقبره برای ایشان بریا کنند تا کنون همیشه مانده است و بعضی را عقیده بر این است که در مقبره مرحوم آقا میرزا مصطفی که تازه ساخته شده است در حضرت عبدالعظیم دفن کنند و چند نفر

دیگر هم از بختیاری ها که در این راه گشته شده اند جنازه ایشان در بادامک بطور امانی مانده است باین

ملاحظه لازم میدانم که در آخر جلسه یک کمیسیون چهار نفری انتخاب کنند که آنها بنشینند و قرار قطعی برای آنها بدهند اگر بنا بشود و بجای دیگر حمل نمایند یاد آوری میکنم که روز جمعه ۲۸ مصادف

است با روز شهادت شهدای حضرت عبدالعظیم امروز را مراسم ترحیم ایشان بعمل خواهد آمد و از طرف

علماء هم گفته شده است هر کدام که کاری نداشته باشیم لازم است برویم خصوصاً در صورتیکه بنا باشد

مقبره مرحوم حاجی میرزا ابراهیم آقا یعنی جنازه ایشان هم در آنجا دفن شود یک مطلب دیگر در

خاطر داشتم و آن این بود خواستم عرض کنم که یک قدری مطالب مهمه زیاد شده و راپورت کمیسیونها

مانده است خواهش می کنم قدری مذاکره طولانی نشود که مطالب زودتر تمام بشود و هر قدر جلسه زیاد داشته

باشیم یک قدری با طول مذاکرات وقت را تلف میکنیم و مطالب مهمه می ماند

حاجی محمد اسمعیل کاشف - در خصوص انتخاب چهار نفر که یک کمیسیون انتخاب شده باز خیلی وقت تلف می شود خوب است رجوع شود به

یکی از این کمیسیونهایی که هست و اگر صلاح بداند رجوع شود بکمیسیون داخله که دیگر بجهت

انتخاب اعضای کمیسیون علیحده تزییع وقت نشود.

رئیس - مقصود اینست که یک چند نفری در یکجا بنشینند و در این باب گفتگو کنند و هم انطوری

که عرض کردم و در آخر جلسه چهار نفر معین می کنیم که امشب یا فردا بنشینند مطالب را تمام کنند

انتخاب اعضای کمیسیون علیحده تزییع وقت نشود.

رئیس - مقصود اینست که یک چند نفری در یکجا بنشینند و در این باب گفتگو کنند و هم انطوری

که عرض کردم و در آخر جلسه چهار نفر معین می کنیم که امشب یا فردا بنشینند مطالب را تمام کنند

متمین السلطنه - کم کردن مذاکرات وظیفه شخص محترم رئیس است که در هر مطلبی همین قدر صبر بفرمایند تا نتیجه بدست بیاید بناطین اجازه ندهند بواسطه اینکه بسا میشود که باین طور ترتیب موافق و مخالف از دست مرود اگر این ملاحظه بشود ضمناً مذاکرات نصف خواهد شد .

رئیس - می دانید در بعضی مواقع بطوری آراء مختلف می شود که ترتیب، مخالف و موافق مختل میشود والا البته مراعات خواهد شد .

وکیل التجار - بنده یادآوری می کنم یک چندی قبل پولی باسم اعانه برای ساختن مقبره شهدا جمع کرده بودند باید فهمید کجا است و چه جاست و پیش کی است .

حاجی سید نصر الله - آنرا هم کمیسیون تحقیق خواهد کرد .

تقی زاده - بنده راجع بمطالب مجلس عرض داشتم و آن اینست که ترتیبی که در سابق قرار شده است که روزهای یکشنبه یکی دو ساعتی برای ختم مطالب صرف شود حالا تقریباً باید بیشتر از چند فقره کار جمع شده باشد و احتمال می دهم که اینها همین طور در هیئت رئیسه خواهد ماند و هر روز اتفاقاً یکی دو تا جلومی آیند و هر چه افزوده میشود بر اول دستور مجلس افزوده می شود و بسا می شود که موضوع مذاکره هفت ماه هشتماء عقب می افتد در این صورت خیلی خوب است همین طور که گفتند در مجلس خصوصی در تقدیم و تأخیر مطالب بطور الاهی فالاهم هفته یک روز وقت صرف کنند .

رئیس - بلی اما میدانید که این چاره طول مذاکرات را نمیکند و الا ملاحظه الاهی فالاهم میشود بعضی مطالب هست که شاید دوماه است که بمجلس آمده است و بواسطه اینکه اهمیت نداشته مانده است و غالب بودجه وزارتخانه ها مانده است والا اگر اینطور نباشد که در هر یک از آنها مبتلا باشیم چه فایده دارد مقصود این است که اینکار ها بگذرد .

(رایورت شعبه دوم در خصوص کفایت و دیانت آدینه محمد خان نماینده ایل جلیل ترکمان و عدم صحت انتخاب بحر العلوم نماینده بم و نرماشیر قرائت شد استدلالاً باینکه انتخابیکه در بم و نرماشیر شده است فقط جمعی از اعیان و اشراف تجار و علماء بوده بدون رعایت و توافق با نظامنامه و تلگرافیکه قوام الملک حکمران کرمان بوزارت داخله مغایره کرده بود قرائت شد مبنی بر اینکه چون در تمام بم و نرماشیر ده نفر باسواد نیست اگر بخواهند موافقت نظامنامه مراعات شود ممکن نیست و هر کس هم بگوید ممکن است خلاف است

متمین السلطنه - خوبست حالا که معاون وزارت داخله در اینجا تشریف دارند یک مذاکره در باب نماینده باوچستان بشود که یک فکری وزارت داخله در این باب بنمایند بنده اعتقاد این است که ای طور که در تلگراف نوشته شده است تا یک درجه افراق باشد چگونه میشود در تمام بم و نرماشیر ده نفر که سواد فارسی داشته باشد نباشد و خود اینکه بکنفر نماینده مثل آقای بحر العلوم انتخاب کرده اند دلیل آنستکه در آنجا مردمان عالم میباشدند .

وکیل التجار - بنده گمان میکنم هیچ لازم نبود این عنوان در مجلس بشود بجهت اینکه وقتی باید از وزارت داخله بمجلس رجوع شود برای کسب تکلیف

که اقلاً يك اعتبار نامه در بین باشد ولی مختصری در جزئیات انتخاب تسامح شده باشد آنوقت شعبه بفرستد در مجلس تامل در آن رای بدهد والا اینکه هیچ اعتبارنامه در دست ندارند و صریحاً مینویسند که طریق انتخاب را در آنجا نمایندند آنرا باید خودشان جدیداً اطلاع بدهند که صحیحاً انتخاب نمایند . مقصود از مذاکره این مطلب این بود که حالا آقای قوام السلطنه تشریف دارند متذکر شوند و یک چاره برای این مطلب بنمایند والا هر وقت چنین تلگرافاتی میرسد رجوع بشمیه نمایند و شمیه از این قبیل رایورتها بدهد کارهای عمدۀ شعبه معوق میماند .

ناصر الاسلام - عرض میکنم در باب انتخاب بحر العلوم فرمودند مردمانیکه آقای بحر العلوم را انتخاب میکنند لابد بین آنها اشخاص با علم و اطلاع هست ولی بدبختانه خود اهالی هیچ اطلاع ندارند و هر نماینده که معرفی میشود از مرکز معرفی میشود خود ایالات و ولایات هیچکدام هیچ منتخب صحیحی که از ولایت خودشان بوده باشند ندارند بلکه تأیید میکنم که اهالی بم و بلوچستان اگر بخواهیم بترتیب نظامنامه انتخاب نمایندند از ایشان بخواهیم عقیده ام اینست که هیچوقت انتخاب نمایندند نخواهد شد و چندین جا داریم از ایالات و ولایات که منتخبین آنها هنوز بمجلس نیامده است بجهت اینکه حکامیکه در ولایات و ایالات هستند در صدد نیستند که نظامنامه انتخابات را بمردم بفهمانند که اهالی تکلیف خودشانرا بفهمند .

حاجی سید نصر الله - بنده عقیده ام این است که باید يك تکلیفی از برای اینکار معین کرد بجهت اینکه این مطلب بعد از این نظائری پیدا خواهد کرد در چنین جایی که ده نفر باسواد پیدا نمیشود باید يك فکری کرد و يك تکلیف صحیحی برای این قسم جاها تعیین شود میخواستم از معاون وزارت داخله سؤال کنم می توانند در اینگونه امور يك ترتیبی اتخاذ کنند یاخیر بجهت اینکه می ترسم این مطلب رفته رفته نظایر پیدا کند پس باید يك فکری در اینکار بشود که بعد از این دیگر این طور باشکال واقع نشویم .

حاجی محمد اسمعیل کاشف - شعبه ملاحظاتی خودش را در باب انتخاب کرده دیگر مذاکره کردن در این خصوص وقت تلف کردن است باید در این خصوص رای گرفت یا قبول میشود یا رد میشود

معزز الملک - عقیده بنده اینست که این مطلب قابل مذاکره نیست بواسطه اینکه برای کلیه انتخابات يك ترتیبی معین شده که باید آن ترتیب مراعات شود و آن نظامنامه انتخابات است در این خصوص شعبه رایورت میدهد که مراعات نظامنامه انتخابات نشده و این انتخاب صحت ندارد در این صورت چرا در این باب صحبت کنیم وقت مجلس را تلف کنیم .

تقی زاده - یکقسمت از عرض مرا یکی از آقایان فرمودند یعنی بعد از آمدن اعتبار نامه شعبه مکلف است که رسیدگی کرده رایورت بدهد اینجا هر تلگراف و هر کاغذی که مینویسند که در فلان جا مشغول انتخاب هستند آن تلگراف یا آن کاغذ را میآورند بشعبه و شعبه مشغول مذاکرات میشود و حال اینکه شعبه مجبور نیستند بلکه از وظیفه ایشان خارج است پیش از آنکه

وکیل بیاید یا آنکه اعتبارنامه ایشان بیاید شور کنند یا اینکه مجلس رجوع کنند اینها باید برود بوزارت داخله اگر خیلی مشکل است بمجلس بیاید و اینکه گفته است در بلوچستان ده نفر باسواد نیست این محقق است البته حکام ولایات در دست با آن سابقه ها مایل نیستند که یک نفر وکیل از بلوچستان در مجلس باشد و مینویسند که در تمام بلوچستان که دوست هزار نفر جمعیت دارد ده نفر باسواد نیست در صورتیکه میدانیم اینطور نیست هزارها آدم باسواد هست برای اینکه لابد علم دین و مذهب میآوردند و باسواد در بین آنها هست که بآنها میآموزد و بهیچوجه ممکن نیست این حرف را از حکمران آنجا تصدیق کرد هیچ وقت حاکم کرمان نرفته است در میان بلوچها و نظامنامه انتخابات نبرده است که آب آنها بگوید بیایند انتخاب کنید از روی نظامنامه و آنها اطاعت نکرده باشند یا اینکه معلوم شده باشد سواد ندارند اینطور نیست البته باید حاکم کرمان ترتیبی در اینکار بدهد که از روی قانون نمایندند منتخب شده فرستاده شود و این ترتیبی که حالا پیش آمده است بنده اینرا از عدم میل حکام حمل میکنم .

(در این موقع رایورت کمیسیون داخله راجع به محبوسین پلنیکسی قرائت شد .)

منتصر السلطان - بنده يك مسئله اساسی میخواستم عرض کنم که قانون محبوسین پلنیکسی چیست حق ندارد کسی پیش محبوسین پلنیکسی برود و با بعضی نجوی بکند و بعضی تدبیرات در امور مملکت نمایند و اوراق بنویسند و در مطبعه ها طبع نمایند و بنمایند گان و کار گنان ملت بد بگویند .

(در این موقع ورقه چایی که محبوسین منتشر نموده بودند ارائه نمود) بنده میخواهم بدانم چقدر ممکن است تحمل کرد و این قسم توهینات را شنید .

ناصر الاسلام - عقیده بنده اینستکه رایورت کمیسیون ناقص است یعنی کمیسیون قبل از اینکه تحقیق بکند در اینکار رایورت داده است و علت آن اینستکه معلوماتی نداشت و راه معلومش مسدود بوده بجهت اینکه در ابتدا این قرار را قابل توجه نمیدانست بعد که کمیسیون دید تايك اندازه اهمیت پیدا کرده است با کثرت تصویب شد که تايك اندازه در این مسئله غوررسی نمایند و از اشخاصی که اطلاعاتی در این قضیه داشتند در کمیسیون دعوت شد که یکی جناب وزیر مالیه بودند که رئیس هیئت مدیره بودند و حکمی هم که در این باب صادر شده راجع بهشت نفر است که با اسم معین شده است که در حق بعضی تبعید و در حق بعضی حبس و در حق بعضی جریمه و پول گرفتن است ولی اسامی آن هشت نفر تايك اندازه در نظر من نیست که چه بوده است و این رایورت را هم که کمیسیون داده است ناقص است بایستی کمیسیون در ضمن رایورت بنویسد که درباره فلان شخص چه حکم شده و در حق فلان شخص دیگر چه حکم تمام اینها باید روشن باشد .

متمین السلطنه - بلی بطوریکه آقایان فرمایند صحیح است ولی چیزی که هست حکم هیئت مدیره منضم باین رایورت نشده و صورت آن در کابینه حکومت طهران ضبط است

و کمیسیون رأی میدهد که همان حکم هیئت مدیره حتمی الاجرا است در حق بعضی تبعید بخندق و کلات است و در حق بعضی توقیف در حق بعضی بدادن جریمه و پول است و از این مجبوسین چند عریضه بمجلس رسیده و یکی دو کاغذ هم از سایرین رسیده است و در آن نوشتجات که از خود مجبوسین رسیده بود چنین معلوم میشد که اطلاعی نداشتند که در حق آنها چه حکم شده است باینجهه کمیسیون سواد حکم هیئت مدیره را خواست و کمیسیون در واقع تحقیقا از تقصیرات آنها اطلاعی ندارد که تقصیر آنها چیست بعضی از آنها که آذربایجانی هستند نمایندگان آذربایجان از حالات آنها اطلاع دارند باینجهه کمیسیون حق نداشت در میزان تقصیرات آنها رسیدگی کند حکمی است که از هیئت مدیره صادر شده است حتمی الاجرا میدانست و معلوم است چنین حکمی نه استیناف نه رسیدگی دیگر دارد کمیسیون فقط بر بضجات یک نظری کرد و معلوم است اگر فرضاً ورثه صنایع حضرت عارض میشدند که چرا صنایع حضرت را کشتند یا اینکه ظل السلطان عارض میشد که چرا افلان مبلغ از من گرفتند ممکن است در این خصوص رسیدگی شود همین حال را دارد حکمی که در حق آنها از هیئت مدیره صادر شده پس کمیسیون فقط در اینکه چند نفر از این مجبوسین محکوم باینجه حکم میباشد مذاکره نموده والا در اینکه اینجه حکم قطعی است یا نه این یک امر بدیهی است محتاج بمذاکره نیست و بطوریکه عرض شد چون تردیدی در اسامی اشخاصیکه حکم هیئت مدیره شامل حال آنهاست شده بود باینجهه کمیسیون با حضور اعضاء محترم هیئت مدیره و سایر آقایانیکه در آن موقع تشریف داشتند رسیدگی نمودند و معلوم شد که هشت نفر از آنها در رتبت هیئت مدیره بوده اند و صورت آن در کابینه حکومت طهران ضبط است این بود که کمیسیون نظر بوظیفه که داشت بیش از این نتوانست راپورت بدهد و اما آن قدریکه راجع بکاغذی است که نوشته اند و چاپ کرده اند حقیقه اعضاء کمیسیون داخله یعنی بعضی از آنها در حق بعضی از مجبوسین و تقصیرات آنها چنانچه عرض شد اطلاعی که ماهو حقه ندارند لکن همین وره که چاپ و منتشر کرده اند کافی است در تقصیرات آنها و نمیدانم اینها چگونه حیس هستند که اینطور لواط نوشته طبع و توزیع می کنند لکن چیزیکه اسباب تشکر بنده است اینستکه یک دستگاہ زلاتین بآنها داده نشده که هرچه میخواهند نوشته مفرق کنند باری کمیسیون اسامی این اشخاصیکه موضوع حکم هیئت مدیره هستند معین و در این راپورت پیشنهاد نموده است .

رئیس - یک چیز را فراموش فرمودید بفرمائید که علت رسیدگی باینجه حکم کاغذ وزیر داخله بود و بیشتر آن سبب شد که کمیسیون را وادار باین رسیدگی نمود .

میرزا اسمعیل نویری - اولاً بسابد موافق و مخالف ملحوظ شود لکن در این مسئله مخالفی نیست چطور میشود که کسی با کمیسیون شود و مخالف با حکم هیئت مدیره باشد و حال اینکه تمام کارها را آنها کردند عز من محمد علی میرزا و نصب سلطان احمد شاه را آنها کردند ولی لازم است بعضی اطلاعات خودم را عرض کنم جناب رئیس فرمودند که علت رسیدگی کمیسیون کاغذ وزارت داخله بود و علت آن این بود

است که بعد از اینکه هیئت مدیره حکم دادند که هر یک بمجازاتی برسند بنده می خواهم عرض کنم چرا باید تا بحال تأخیر افتاده باشد اگر چه درباره بعضی حیس بوده است ولی در باره بعضی گرفتن پول بوده آنها بچه ملاحظه تأخیر افتاده است چه عرض کنم بنده میتوانم عرض کنم که آنرا عمداً تأخیر انداخته اند و الا شش ماه اجرای اینجه حکم نباید تأخیر بیفتد کویا علت این باشد که بعضی از آنها اشخاصی بوده اند خیلی مقتدر چنانچه امروز بنده میتوانم عرض کنم که تمام انتشارات طهران که می شود از همانجا میشود در اینصورت آنجا را مجبوس نمی شود کفایت چنانچه یک نفر از مستحفظین آمده منزل ما و می گفت شما هم در استخلاص آنها اقدام نمائید خیلی هم خیال میکنند که آنها در آنجا حیس اند آنها در آنجا سلطنت دارند ما هم آنجا نوکرهای آنها هستیم میخواهم از وزارت داخله سؤال کنم که آنها چگونه محکوم و مجبوس هستند و اما از اعمال آنها می گویم که در آذربایجان بودند اشاره فرمودند اگر اجازه بدهند عرض کنم .

ناصر الاسلام - بنده بازم عرض خودم را تکرار میکنم مقصود از آمدن این راپورت بمجلس معین کردن تکلیف این اشخاص است و راپورت باز تکلیف آنها را درست قطع نکرده است و حکمی که در هیئت مدیره صادر شده آن حکم در آن زمان روی کاغذ نیامد و رسمیت پیدا نکرد و فقط رئیس هیئت مدیره تقصیر اینها را یادداشت نموده بود و اغلب اعضاء هیئت مدیره مسبق نبودند و امروز که این راپورت در مجلس خوانده می شود که تصدیق میکند حکم هیئت مدیره را باید اولاً حکم هیئت مدیره معلوم شود که کدام یک از اینها تبعید کردند هستند کدام توقیف کردند هستند و اینها معلوم نشده و اینها هر قدر در اینجا باشند مشغول کار هستند و درقه هم چاپ خواهند کرد و اسباب زحمت فراهم خواهند کرد این راپورت بعقبه بنده ناقص است بجهت اینکه مطلب را خوب توضیح نکرده است

مقین السلطنه - عرض میکنم حکم هیئت مدیره سواد شده هم در وزارت داخله هم در کابینه حکومتی طهران و اینکه می فرمایند وزارت داخله نمی داند تکلیف چیست اینطور نیست برای اینکه حکم بخط خود و نوق الدوله رئیس هیئت مدیره است و ضبط است و اسامی آن اشخاص هم نوشته شده

اسدالله میرزا - به بنده در اینجا یک اشکال اساسی دست داده است می خواهم رفع آن اشکال را بفرمایند بگویند یک هیئت مدیره بوده و احکاماتی هم صادر نموده است البته مسلم است که هیئت مدیره بوده و احکاماتی هم صادر نموده و یکی از آنها هم همین حکم است لکن نمیدانم بچه جهت بمجلس آمده است اینجه حکم یا مطاع است که حتمی الاجراست باید مجری شود یا قابل تردید است و ممکن است استیناف است که باید استیناف شود در صورتیکه حتمی الاجراست باید با اجرا برود چرا بمجلس آمده در صورتی هم که قابل استیناف است باز جای استیناف در مجلس نیست در عدلیه است بنده که هر چه فکر کردم علت ورود این مطلب را بمجلس

ندانستم و اگر بخواهند رأی بگیرند بنده که رأی نخواهم دادو گمان نمیکنم مثلاً نماینده ایل جلیل تر گمان هم اینها را یا بشناسد یا بتواند رأی بدهد چه میدانند که اینها کیستند و چه تقصیر کرده اند باری اگر غرض اینستکه مجلس در اینخصوص رأی بدهد گمان نمیکنم باین زودیه از مجلس بگذرد بنده که در اینخصوص نمیتوانم رأی بدهم و گمان نمیکنم سایر نمایندگان هم بتوانند رأی بدهند اگر حکم هیئت مدیره باید مجرا شود که معلوم است وزارت داخله باید اجرا نمایند و اگر باید تجدید نظر شود باید بوزارت عدلیه برود .

وکیل التجار - جزئی از عرایض بنده را آقای فرمودند ما باید یکروزی یک اقدام اساسی بنمائیم و بدانم تکلیف ما چیست و باید چکار بکنیم وزراء هم دانند که چکار باید بکنند و مردم هم وظیفه خودشان را بدانند و تا این اقدام را نکرده ایم نه ما نه وزراء نه مردم وظیفه خود ما را ندانسته ایم گمان ندارم از مذاکرات بتوانیم اخذ نتیجه کنیم بنده عرض میکنم کار مجلس شورای ملی وضع و تدوین قوانین است و این از اولین وظائف مجلس است بد بختانه می بینم آنها میمانند زمین و ما مشغول مذاکراتی میشویم که ابداً بمساربطی ندارد کار مجلس اینستکه ملاحظه در وضع قوانین بکنند یا قوانینی که وضع کرده بفرستند یا چرا این مسئله یک شکایتی است چه ربطی دارد بمجلس شورای ملی هم منظور که گفتند باید همان طور که هیئت مدیره حکم داده اند عمل شود یا اینکه اگر آنجه نظری دارد بمجلس شورای ملی چگونه میتواند در اینکار رسیدگی کند باید رجوع شود بوزارت عدلیه بنده عقیده ام اینستکه این کارها از وظیفه مجلس بکلی خارج است و این قبیل مطالب را باید هیئت رئیسه بخود وزارتخانه هارد کند .

مقین السلطنه - بنده هم همراه بفرمایشات اسدالله میرزا آقای وکیل التجار فقط اینرا میخواستم عرض کنم که اگر حکم هیئت مدیره در این موضوع موجود باشد آیا ممکن است تجدید کرد آن حکم رایا خیر و آیا یک چنین تصویری مجلس میتواند بنماید یا خیر .

رئیس - آقایان باید این ملاحظه را بمایند که اگر ما بخواهیم در این موضوع حرف بزنیم که اینکارها چه قسم بوده است خیلی دنباله پیدا خواهد کرد و وقتی یک حرفی بجاده حق افتاد خیلی طول خواهد کشید ولی این را باید دانست که قدری هم ملاحظه خارج مملکت را باید کرد و حالا بعد از چندین جلسه مذاکره با وزراء نمیدانم از روی چه مأخذی چنین صلاح دانستند که بیاید بمجلس و اینکه آقای قوام السلطنه در این باب ساکت میباشد نمیدانم بچه ملاحظه است حالا باید رأی داد که این رجوع بعیثت وزراء شود و یا اینکه رأی بدهیم که حکم هیئت مدیره بموقع اجرا گذارده یا اینکه بک طرح دیگر بکشیم شاید بنظر بنده نرسیده باشد و اینها اگر یک قدری از هم تفکیک نشود میترسم که تا غروب مذاکره کنیم و بجائی نرسیم .

حاج سید نصرالله - بلی حکم هیئت مدیره حکم قاطعی است و بنده حکمی را از آن قاطع تر نمیدانم لکن باید این را تصور کرد که اینجه حکم هیئت مدیره چه صورت دارد اگر یک صورت و ارکان صحیحی میداشت در دو سه جلسه من بایکی

از وزراء در تخفیف این حکم مذاکره نمی -
 سکردم و يك صورت مجددی باید داشت او ثبت
 نمیشد پس معلوم است که تا يك اندازه این حکم
 رسمیت پیدا نکرده است مطلب دیگر اینکه فرض
 می کنم که يك حکم قاطعی از هیئت مدیره در
 دست است و بواسطه اینکه مصادف شده با يك
 اشکالاتی که مانع اجرای آن حکم بوده امروزشش
 ماه از اجرای حکم هیئت مدیره تاخیر شده و اگر
 بخواهید نظر با اجرای احکام آنها بکنید باید يك
 شش ماه حبس آن اشخاص را در يك کفه ترازو
 بگذارید و بقیه مدت حبس را مجری کنید این عقیده
 شخص خودم است و هیچ گفتگویی نیست حالا چه
 شده که اینها کلوشان بسته نشد چه می دانم البته
 هر کس قاتل یا مقصر یا غیر مقصر حبسی فریاد می
 کند که خلاص بشود و بنده اعتقاد این است که این
 مسئله را ارجاع به هیئت وزراء بکنید اگر حکم
 قاطع نام الارکانی از هیئت مدیره در دست دارند
 اجرا بکنند و آن شش ماهی که گذشته است او را از
 مدت مقرر بکاهند والا چاره دیگر ندارد از نو باید
 يك فکری برای اینکار بکنند عقیده بنده این است .

مقین السلطنه - ارجاع این مطلب را
 بوزراء در صورتی می توانیم تصویب کنیم که فصول
 را فهمیده باشیم اگر برای اجرای حکم است که
 باید تا این مدت مجری شد باشد و شده است مثل
 اینکه مثلا مجازا - بعضیها حبس بوده و تا بحال هم
 در حبس بوده اند و اگر برای این است که استیفاء
 شود ممکن نیست هیچکس تصویب کند و اما آنقدری
 که راجع بنافس بودن حکم هیئت مدیره است بنده
 تعجب می کنم چه نقصی دارد در این حکم عرض
 کردم قبتی نوشته شده از اساس اینها و مجازات
 اینها که هیئت مدیره تصویب کرده اند و بخط خود
 رئیس هیئت مدیره است بنده بهیچوجه نمیتوانم بگویم
 که آن حکم ناقص است و ملامت بنده میخواهم عرض کنم
 که اگر باید آن حکم مجری شود باید آن ششماه حبس را
 از تقصیر آنها کاست و چون اینها امروزه آزاد
 نیستند و رسماً حبسند حالا که بعضی کارها می کنند
 و کاغذ چاپ می نمایند این را باید از کارخانه و چاپ
 کننده کاغذ موآخذ کرد و الا اینها رسماً
 محبوسند و محبوسین پلטיکی را نباید باین سهولت
 نگاهداشت و اما آنقدریکه راجع بدفاع اینها است
 البته هر کس حقدار مادامی که حکم بمحکومیت
 او نشده است هر قسم افتدای بنماید که محکوم
 نشود ولی پس از آنکه محکوم شد دیگر بنده
 نمی دانم چرا باید بآنها حقدار که دفاع بکنند آنهم
 چه دفاعی، دفاعی که يك لایحه نوشته شده است که
 شخص بنده اگر تردیدی در تفسیر اینها داشتم
 امروز حتم دارم بر مقصر بودن این اشخاص بجهة
 اینکه برخلاف منافع مملکت کار میکنند يك چند
 نفری معلوم الحال که می دانم حال ایشان چه بوده است
 يك هیئتی را که امروزه اداره کردن کلیه امور این
 مملکت در عهد آن هیئت است بعضی نسبتها بدند
 آنحکم هیئت مدیره را نه بنده در حق اینها سخت
 می دانم بلکه خیلی خیلی کم می دانم و شاید هیئت

دیگری اگر بنا شود که معین شوند و رسیدگی کنند
 شاید حکم اعدام با آنها بدهند.

میرزا ابراهیم خان - بنده غالب این
 کاغذهایی را که توزیع شده است ناشی از آن کسانی
 می دانم که مواظب این اشخاص هستند و تمام معایبی
 که در اینکار پیدا شده است بواسطه مجری نشدن
 حکم هیئت مدیره بوده است و هیچ بنده نمی دانم
 علت آمدن این مطلب امروز بمجلس چه چیز است
 مجلس چه مناسبت می تواند داشته باشد باینکه همچو
 امری تا اینکه وقت خود را صرف رسیدگی در این
 کار کند و استدعا میکنم از مجلس محترم که این
 مطلب از مجلس رجوع بوزارت داخله شود و همین
 طور که هیئت وزراء مسئول هستند همین
 طور تصویب این کار را هم از هیئت وزراء
 بخواهید و همانطور که حضرت رئیس در بدو مجلس
 نصیحت فرمودند بکوتاهی سخن و بگذشتن کارها
 زودتر از مجلس اینکار را زود ختم نمائیم و بپردازیم
 بکارهای اساسی که از وظیفه مجلس است

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - عرض می
 کنم این جای تغلف نیست يك جمعی نشستند و
 امنیت مملکت را بمجازات اشخاص دانسته اند که
 فلان فلان شود و فلان فلانجا روانه شود و ما هم شبیه
 بودیم که حکم کردیم و یکقدری هم از اندازه استحقاق
 تخفیف دادیم و حکم هیئت مدیره ابدأ استیفاء ندارد
 و باید تمام آن احکام مجری شود و ابدأ مذاکره
 در این باب صلاح نیست و هر کس تغلف از آن احکام
 نماید آنوقت تغلف از قانون سکرده است .

آقا سید جلیل - بنده اساساً عرض دارم
 بعضی احکام هست که تغییر بردار است مثل اینکه
 یکی از آن احکام مسئله مدیر السلطنه است ولی در
 این مسئله چنانچه فرمودند حکم قطعی از هیئت
 مدیره صادر شده است دیگر علت تاخیر اجرای
 آنرا بنده نفهمیدم و يك روزی مخصوصاً باید از
 هیئت وزراء در این مسئله استبضاح بخواهم .

قوام السلطنه - بنده در اینکه محبوسین
 پلטיکی مقصر هستند یا مقصر نیستند حرف ندارم
 ولی در حکم حرف دارم میفرمایند حکم قطعی از
 هیئت مدیره صادر شده و اشخاصیکه متصدی اجرا
 بودند چرا تاکنون مسامحه در اجرا کرده اند بنده
 عرض میکنم که اگر همچو حکمی صادر میشد بایستی
 بهیئت اجرائیه فرستاده شود دروغ عرض نمیکنم
 هیچ همچو حکمی بنده از هیئت مدیره ندیدم و این
 را سؤال میکنم که يك حکمی که از يك محکمه
 بیرون میآید بچه قسم است آیا بگفتن است که اگر
 يك جماعتی يك چیز را شفاهاً بگویند آنرا می توان
 حکم گفت یا اینکه باید يك چیزی بنویسند که رئیس
 محکمه بگوید باید فلان مجازات را بکنند و يك يك
 را شرح بدهد و بگوید فلان دلیل و فلان دلیل باید
 این حکم مجری شود آنوقت مأمورین اجرا او را
 بموقع اجرا بگذارند بنده که هیچ همچو حکمی ندیدم و علت
 تاخیر هم همین بوده که حکمی بوزارت داخله
 نیامده است البته اگر حکمی فرستاده میشود وزارت داخله
 فوراً اجرا می سکرد ولی چون حکم فرستاده نشده
 است این بود که تاخیر شد و گمان می کنم در همان

اوقات اشخاصی که در هیئت مدیره اینحکم را کرده
 بودند تردید پیدا کردند مثل اینکه بعضی از آنها
 در هیئت وزراء حاضر شدند و در حکم شفاهی هیئت
 مدیره تغییرات دادند و آن حکم بلا اجرا ماند و
 هیئت وزراء هم خودشان را باین تکلیف دانستند از يك
 طرف جماعتی می گفتند که حکمی از هیئت مدیره صادر
 شده است و باید مجری شود هیئت وزراء هم این
 مسئله را راجع کردند بمجلس که هر قسم صلاح است
 رای بدهند .

مقین السلطنه - گویا نظر آقای قوام
 السلطنه بر این است که این حکم که از هیئت
 مدیره صادر شده مثل احکام سابق باید باشد که
 يك حکم بزرگی نوشته شده باشد و آن بالا هم
 يك مهر بسیار بزرگی هم زده شده باشد همچو
 حکمی صادر نشده است ولی حکم صادر شده است
 و آن همان صورتی است که در هیئت مدیره نوشته
 بودند چنانچه عرض کردم بنده هم دروغ نمیگویم
 و آن صورت بخط جناب و نوق الدوله رئیس هیئت
 مدیره است و از کمیسیون اطلاعاتی خواسته شد
 که يك سوادی از حکم هیئت مدیره و سابقه را از
 وزارت داخله بفرستند و از وزارت داخله يك کاغذ
 و يك سوادی از احکامی که در باره هر يك از این
 اشخاص و هیئت مدیره مقرر شده فرستادند باستثنای
 یکی دو مورد که در آنجا بالعکس عوض تبعید
 بکلات تبعید بخندق نوشته بودند و عوض تبعید
 بخندق بکلات نوشته بودند و ما چون دیدیم از حبس
 آب و هوا هر دو یکی است چندان تفاوتی ندارد
 تغییر ندادیم

قوام السلطنه - بنده فرمایشات آقای مقین السلطنه
 را ابدأ قبول نمی کنم و تمام اراد میکنم و چون خودم را
 شخصی همت با شرفی میدانم هیچ راضی نیستم که
 بنده را يك شخص که هنوز سستی تصور نمایند که از برای
 اجرای حکمی نظرم باین باشد که يك فرمان دوره
 استبداد صادر شود و تمام بیانات ایشانرا تکذیب
 میکنم حکم باید کتبی باشد بنویسند فلان و فلان
 بفلان تقصیر محکوم بفلان مجازات میباشد نه اینکه
 يك مذاکره بنمایند و اجرای آنرا بخواهند .

مرتضی قلیخان - این مسئله اگر خوب
 توضیح شود که وزارت داخله چرا در این جلسه که
 در کمیسیون تشکیل شد توضیحات ندادند رفع
 اشکالات میشد و بواسطه ندانن توضیحات مجلس
 را دچار اشکالات نمودند لکن چیزیکه معلوم
 میشود در کمیسیون اینستکه در هیئت مدیره يك
 یادداشتی شده است و حکم را ننوشته اند و بدو وزارت
 داخله که رفته بواسطه بازماندن اجرای آن بتاخیر
 افتاده است .

آقا میرزا اسمعیل نویری - بنده مجبورم
 بعضی عرایض بنمایم بنده حال امروز مجلس را مثل حال
 همانروز می بینم که تلگراف کردند بما بآذربایجان
 که رحیمخان و حاجی میرزا حسنخان را میخواهند
 مرخص کنند ما آمدیم در تلگرافخانه و تلگراف
 کردیم که اگر رحیمخان و حاجی میرزا حسن آقا
 بیایند کار ما خراب خواهد شد یعنی خانه ما خراب
 خواهد شد بعدش هزاره اسدالله میرزا در مجلس گفت
 که این ربطی بمجلس ندارد و با وزارت داخله است

و آنها را مرخص کرد و آمدند خانه ما را خراب کردند و آنها که دلشان نمیسوزد در خانه خودشان نشسته اند نده عرض میکنم رفتن پسر حاج میرزا حسن آقا و غیره مثل همان روزی است که بروند و آذربایجان را آتش بزنند آنوقت بعضی از آقایان مثل آقای شاهزاده اسدالله میرزا میفرمایند وکیل ترکان از کجا میدانند افعال اینها را مگر شما در تهران نبودید مگر ندیدید افعال حاجی میرزا حسن و پسر او را همین حاجی میرزا حسن حکم کرد که آذربایجان را آتش بزنند حال شاهزاده اسدالله میرزا میفرمایند من نمی دانم هیچکس نمیتواند بگوید من افعال حاجی میرزا حسن و پسر او را میدانم یا اینکه بگویند بیایید تسهیل بکنیم مجازات اینها را بطور تسهیل بکنیم در صورتیکه تسهیل اینها در مجازات قوت دان بدعمد علی میرزا است و بنده عرض میکنم که اگر بخواهید از حکم هیئت مدیره قدری بکامید باید بوکلای آذربایجان بگوئید بروند و تبارک آذربایجان را ببینند این مسئله عیناً مثل اعلانیه است که بدیوارهای فارس چسبانند و صورت آنرا برای نمایندگان فرستادند بگیریید بخوانید و ببینید چه نوشته اند .

منتصر السلطان - بنده عرض میکنم باید ملاحظه کرد که حکم هیئت مدیره رامکر در مجلس تصدیق کردند و خورد اسدالله میرزا نطق مفصلی کردند و تصدیق نمودند چگونه ما امروز میتوانیم این اشخاص را که تمام ایشان معلوم الحال هستند چه آنهاست که در آذربایجان بودند و چه میرزا آقای مجاهد و غیره که حال آنها بر ما مکشوف است اینها را بفرستیم در عداوت جعل حسینعلی و حسین کاش آستارا که در عدلیه میخواهند تظہیرشان نمایند و حال اینکه چقدر سادات محترم را کشته اند و یکی از منسوبین آقای حاجی میرزا رضاخان را که سید محترمی بوده است باکوله کشته اند بنده هر گز نمیتوانم چنین رأی بدهم .

وکیل الرعایا - بنده میخواهم آقایان به ریاض بنده متوجه شوند این اشخاص در وقتی میتوانند در این مملکت يك مجالی برای خودشان ببینند که ما بکلی بخواهیم باز يك حرج و مرج متعدی در این مملکت ببینیم وجود اینهاست که در این مملکت هستند باندازه مضر است بخانواده بشری که مثل يك میکروب و با است که در رودخانه بقلب این ریخته اینها دشمن خانواده بشری هستند و لیکن يك چیز دیگر هست که میفرمایند هیئت مدیره حکم مجازات اینها را فرداً فرد بموقع اجرا فرستاد و مجری نشد بنده در این خصوص اطلاع کامل دارم که برای هیئت مدیره يك همچو موقعی پیدا نشد حکم فرد فرد اینها کرده است ولی برای هیئت مجریه حکم باعدم اینها نکرده اند و لیکن حکم کردند که حبس باشند و يك همچو حکمی کردند که دولت ایران هیچوقت آزادی اینها را نمی تواند ببیند و این امری است که بین این هر دو است که اینقدر حبس باشند که بهیرند حالا آنچه بنده تصور میکنم این است که دو دفعه يك حکمی بر افراد اینها که هر يك از اینها بکدام مجلسها فرستاده شود مجدداً صادر شود یا اینکه از هیئت وزراء بخواهند که حکم هیئت مدیره را درباره اینها اجرا نمایند و بنده گمان نمیکنم که کسی از ایرانیان و اسلامیت بهر منند باشد و تصور کند که اینها مستغلس

شوند چون در بیان اینها اشخاصی هست که اگر آنها نمی بودند در زمین خداوند جهنم را خلق نمیکرد اینها اینقدر جنایت دارند خداوند بر ما رحم کرد و اینها بر ما رحم نکردند .

وزیرزاده - بنده کلیتاً صلاح میدانم و معتقد نیستم که اینگونه مسائل بمجلس مقدس بیاید ولی اینکه صحبت از احکامات هیئت مدیره میشود بنده احکامات هیئت مدیره را مطاع میدانم ولی این اظهارات جناب معاون وزارت داخله که برادر آقای وثوق الدوله هستند خیلی اسباب زحمت خیالی بنده شده بنده عقیده ام این است که این مطلب باید رجوع به هیئت وزراء شود اگر حکم شفاهی داده شده است معلوم است که در موقع اجراء خواهد آمد و معلوم می شود که حکم کتبی صادر نشده است .

مقین السلطنه - حکم کتبی الان در کمیسیون داخله حاضر است و بتوسط رئیس مجلس هم داده شده است .

رئیس - بیشتر از این مذاکره در این مطلب لازم نیست حالا براپورت کمیسیون رأی میگیریم اگر تصویب شد که فها و الا رجوع میشود به هیئت وزراء .

مقین السلطنه - در این میخواهید رأی بگیریید که حکم هیئت مدیره صحیح است یا خیر ؟

حاج سید نصرالله - رأی میگیریم که حکم هیئت مدیره قاطع است یا نیست .

حاج سید نصرالله - پس اگر قاطع است چرا رأی میگیریید .

رئیس - ده دقیقه تنفس است (مجدداً جلسه تشکیل شد)

وحید الملک - بنده رسماً از عضویت کمیسیون داخله استعفا میدهم .

(شروع بشور در بردیه موقتی وزارت داخله گردید در ماده (۲) و (۳) راجع بکابینه وزارت داخله و دایره شمال شور شده بواسطه اینکه عده کافی نبود احد رأی موکول بجلسه آتی گردید .

رئیس - موضوع مذاکرات جلسه آتی روز پنجشنبه ۲۷ خواهد بود (دستور آن جلسه را بقرار ذیل اعلام نمودند تتمه بودجه وزارت داخله راپورت کمیسیون بودجه راجع بمخارج مسافرت ۱۴ نفر شاگردان ایرانی که بایران مراجعت خواهند کرد (مجلس مقارن مغرب ختم گردید)

خلاصه مذاکرات جلسه ۶۳ صورت خلاصه مذاکرات مجلس روز پنجشنبه ۲۷ شهریور ۱۳۲۸

مجلس تقریباً ۳ ساعت ونیم قبل از غروب آفتاب در تحت ریاست آقای مستشارالدوله تشکیل شد . صورت مجلس روز سه شنبه ۲۵ قرائت گردید چهار فقره تلگراف واصله از عراق و قزوین و تبریز و مشهد راجع بترتیب استقراض داخلی قرائت و اظهار شد هیئت وزرای عظام در این خصوص ترتیبی داده و بمجلس پیشنهاد خواهند نمود . راپورت کمیسیون بودجه راجع بودجه موقتی وزارت داخله قرائت و ترتیبی که ذیلاً مندرج است پس از مباحثات لازم در هر يك از مواد آن اخذ رأی دلتی شده و با کثرت تصویب گردید .

(ماده دوم) کابینه از قرار پیشنهاد وزارت داخله ماهیانه سیصد و ده تومان تصویب کمیسیون دو بیست و پنججاه تومان موافق تصویب کمیسیون رأی گرفته و از (۵۵) نفر نمایندگان حاضر با کثرت (۳۱) رأی مجلس تصویب نمود که ماهیانه دو بیست و پنججاه) تومان بکابینه وزارت داخله داده شود .

(ماده ۳) شعبه تحقیق از قرار پیشنهاد وزارت ماهیانه صدونود تومان تصویب کمیسیون صد و بیست تومان از ۵۵ نفر نمایندگان حاضر با کثرت ۳۷ رأی مجلس تصویب نمود ماهیانه (یکصد و بیست) تومان بشعبه تحقیق داده شود .

(ماده ۴) شعبات شمال و جنوب غرب شرق مرکزی و پلیس و زندان و دامیه چون حقوق هر يك از شعبات متساوی بود لهذا در این شش شعبه يك مرتبه رأی گرفته شد کمیسیون بودجه برای هر يك از شعبات ماهیانه دو بیست و چهار تومان تصویب کرده بود .

پس از مذاکرات لازم بطوریکه کمیسیون تصویب نموده بود اخذ رأی شده و از ۵۲ نفر نمایندگان حاضر با کثرت ۴۴ رأی مجلس تصویب نمود که ماهیانه بهر يك از شعبات مربوطه فوق مبلغ دو بیست و چهار تومان داده شود .

(ماده ۱۰) شعبه انتخابات و حفظ الصحه و احصائیه از قرار پیشنهاد وزارت داخله ماهیانه دو بیست و ده تومان تصویب کمیسیون صدونود تومان از [۵۰] نفر نمایندگان حاضر با کثرت [۴۴] رأی تصویب شد که ماهیانه [یکصد و نود] تومان بشعبه انتخابات و حفظ الصحه و احصائیه داده شود .

(ماده ۱۱) شعبه ترجمه و تفتیش پیشنهاد وزارت ماهیانه دو بیست و ده تومان تصویب کمیسیون صد و هشتاد تومان از [۵۳] نفر نمایندگان حاضر با کثرت [۴۰] رأی مجلس تصویب نمود که ماهیانه [یکصد و هشتاد] تومان بشعبه ترجمه و تفتیش داده شود .

(ماده ۱۲) شعبه محاسبات از قرار پیشنهاد وزارت ماهیانه صد و چهار تومان تصویب کمیسیون يكصد تومان از [۵۴] نفر نمایندگان حاضر با کثرت [۴۶] رأی مجلس تصویب نمود ماهیانه مبلغ [يكصد و نود] تومان بشعبه محاسبات وزارت داخله داده شود .

(ماده ۱۳) شعبه پرسنل پیشنهاد وزارت ماهیانه صد و بیست تومان تصویب کمیسیون يكصد تومان از [۵۵] نفر نمایندگان حاضر با کثرت [۴۳] رأی تصویب شد که ماهیانه [یکصد و نود] تومان بشعبه پرسنل داده شود .

(ماده ۱۴) شعبه مرموزات از قرار پیشنهاد وزارت داخله ماهیانه يكصد و سی تومان پیشنهاد وزارت داخله رأی گرفته و از [۵۵] نفر نمایندگان حاضر با کثرت [۴۱] رأی تصویب شد که ماهیانه مبلغ [يكصد و سی] تومان بشعبه مرموزات وزارت داخله داده شود .

(ماده ۱۵) شعبه ارسال مراسلات از قرار پیشنهاد وزارت ماهیانه شش صد و شصت تومان تصویب کمیسیون چهار صد و هشتاد تومان از [۵۵] نفر نمایندگان حاضر با کثرت [۴۲] رأی مجلس تصویب نمود که مبلغ [چهار صد و هشتاد] تومان ماهیانه بشعبه ارسال مراسلات داده شود .

(ماده ۱۶) شعبه اثاثیه از قرار پیشنهاد وزارت صد و بیست تومان تصویب کمیسیون نود تومان از [۵۸] نفر نمایندگان حاضر با کثرت [۳۷] رأی مجلس

تصویب نمود مبلغ [نود تومان] ماهیانه بشعبه انالیه داده شود .

[ماده ۱۷] شعبه تنظیمات پیشنهاد وزارت ماهیانه صد و سی پنج تومان تصویب کمیسیون هشتاد و سه تومان از [۵۵] نفر نمایندگان حاضر با اکثریت [۴۹] رأی تصویب شد که مبلغ هشتاد و سه تومان ماهیانه بشعبه تنظیمات وزارت داخله داده شود .

[ماده ۱۸] پیشنهاد از فرار پیشنهاد وزارت ماهیانه دو بیست و ده تومان تصویب کمیسیون دو بیست و پنج تومان از [۵۰] نفر نمایندگان حاضر با اکثریت [۳۹] رأی مجلس تصویب نمود مبلغ دو بیست و پنج تومان ماهیانه به پیشنهاد وزارت داخله داده شود .

[ماده ۱۹] فراشان از فرار پیشنهاد وزارت داخله نود تومان تصویب کمیسیون صد و هفده تومان [در این ماده آقای میرزا کبکسر و پیشنهاد نمود دوازده تومان موجب یک نفر نایب از صد و هفده تومان موضوع شده و در مابقی رأی گرفته شود در قابل توجه بودن این پیشنهاد رأی گرفته با اکثریت رد و قابل توجه نگردید پس از آن بتصویب کمیسیون رأی گرفته از [۵۳] نفر نمایندگان حاضر با اکثریت [۴۵] رأی مجلس تصویب نمود مبلغ یکصد و هفده تومان ماهیانه بفراشان وزارت داخله داده شود .

[ماده ۲۰] تلفنچی و باشماقچی و سرایدان از فرار پیشنهاد وزارت ماهیانه [پنجاه] تومان تصویب کمیسیون پنجاه و پنج تومان از [۵۳] نفر نمایندگان حاضر با اکثریت [۳۶] رأی تصویب شد که ماهیانه مبلغ ۵۵ تومان بشعبه مزبور داده شود

[ماده ۲۱] مخارج و ملزومات از فرار پیشنهاد وزارت داخله شصت و شش تومان و شش و شش قران تصویب کمیسیون دو بیست و هشتاد و یک تومان و شش قران از [۵۱] نفر نمایندگان حاضر با اکثریت [۴۷] رأی مجلس تصویب نمود که مبلغ دو بیست و هشتاد و یک تومان و شش قران از باب مخارج و ملزومات بوزارت داخله داده شود

[راپورت کمیسیون بودجه راجع بخرج راه] [۱۰] نفر شاگردان ایرانی تحصیلین اسلامبول قرائت پس از مذاکرات لازم رأی گرفته و بطوریکه کمیسیون تصویب نموده بود از [۵۱] نفر نمایندگان حاضر با اکثریت [۴۰] رأی مجلس تصویب نمود که مبلغ [یک هزار تومان] خرج راه بآنها داده شود که بتهران آمده مشغول تعلیم و تنظیم اداره پلیس شوند رئیس جلسه آتیه را بروز شنبه و دستور آن جلسه را بقرار ذیل اعلام نموده شور در بقیه راپورت کمیسیون قوانین مالیه راجع بانحصار نمک و مالیات نوافل راپورت کمیسیون بست و تلگراف راجع به تخفیف قیمت مخابرات و مراسلات ارباب جرائد راپورت کمیسیون داخله راجع ببودجه امنیه

[مجلس مقارن فرورب ختم گردید]

جلسه ۶۴

صورت مجلس یوم یکشنبه غره

ربیع المولود ۱۳۲۸

مجلس سه ساعت قبل از فرورب در تحت ریاست آقای ممتازالدوله نایب رئیس دوم منعقد گردید

[معاضد الملک خلاصه مذاکرات جلسه قبل را قرائت کرد]

نایب رئیس - در صورت مجاز ملاحظه دارید ؟

آقامیرزا ابراهیم خان - آنروز اگر نظر مبارک باشد بنده تقاضا کردم که بقدر امکان کلمات فرانسه استعمال نکنیم اغلب آقایان تصدیق کردند هوش لفظ بر سنبل تشخیصات نوشته شود .

نایب رئیس - این یک مطلب علیحده است در صورت مجلس ملاحظه دارید بفرمائید .

آقای سید محمد رضا - اسامی غائبین در صورت مجلس نوشته نمیشود .

نایب رئیس - در نظامنامه داخلی نیست که اسامی غائبین در صورت مجلس نوشته شود دستور امروز بدو در راپورت کمیسیون قوانین مالیه در بعضی از مواد قانون نمک است بعد راپورت کمیسیون قوانین مالیه است در بعضی از مواد قانون مالیات نوافل و شور در راپورت کمیسیون بست و تلگراف در خصوص تخفیف قیمت مخابرات ارباب جرائد .

حاج آقا شیرازی - قرار بود روز های یکشنبه و شنبه پنجمین جلسه خصوصی از برای ترتیب امور مهمه منعقد شود .

نایب رئیس - چون روز شنبه روز وفات حضرت ختمی مرتبت ص بود مجلس را تعطیل و امروز هوش روز شنبه مجلس منعقد شده است (در این موقع شروع بقرائت راپورت کمیسیون قوانین مالیه راجع به نمک گردیده در ماده راجع بخریداری معادن شخصی بایستی مالیات به نمکی که خود صاحب معدن استخراج میکند از قرار هر هزار مثقال نمک هزار تومان صدینار در این خصوص مذاکرات زیاد بعمل آمد بالاخره چون اختلاف زیادی در آراء ظاهر شد آقای مؤتمن و آقای کاشف هر یک پیشنهادی نمودند و در قابلیت توجه آنها رأی گرفته شد لکن بهیچوجه قابل توجه ندانستند بالاخره ازوماً مجدداً عودت بکمیسیون نمود راپورت کمیسیون قوانین مالیه قرائت شد تبصره که راجع بسایر مواد نوشته شده بود قرائت نموده خواستند اخذ رأی نمایند .

آقامیرزا احمد - اخذ رأی مخفی مخالف اصل ۳۸ قانون اساسی است (واصل ۳۸ را قرائت نمود مشعر بر اینکه طوری باید اخذ رأی شود که روزنامه نویس و تماشاچی هم بتوانند بفهمد چه رأی داده شد)

نایب رئیس - اگر نظامنامه سابق و نظامنامه مالیه مجلس را ملاحظه بفرمائید خواهید یافت که رأی مخفی هست و مخالفی هم با قانون اساسی ندارد برای اینکه نتیجه آراء قرائت میشود علاوه بر آن آراء مخفی علناً شاره میشود و حالا داخل در این مباحثه نمیشوم و رأی میگیریم هر کس این تبصره را بطوریکه قرائت شد صحیح و لازم میدانند گلوله سفید و هر کس تصویب نمی کند گلوله سیاه بپاندازد - (رأی گرفته شده)

معاضد الملک نتیجه آراء را باینطور اعلام نمود عده حضار (۵۲) پنجاه و دو نفر گلوله سفید علامت قبول چهل و دو گلوله سیاه علامت رد سه امتناع هفت (۷)

رئیس - پس این تبصره با اکثریت پذیرفته

شد [در جزء چهارم از فقره ثانیه راجع باینکه از اتومبیل در ورود بشهر بیکتومان گرفته شود رأی گرفته شد باینطور]

رئیس - هر کس تصویب میکند از اتومبیل بیکتومان گرفته شود گلوله سفید والا گلوله سیاه بپاندازد نتیجه آراء را معاضد الملک اظهار کرد عده آراء (۵۲) پنجاه و دو نفر گلوله سفید علامت قبول چهل و دو گلوله سیاه علامت رد سه امتناع هفت در جزء دیگر که از اتومبیل شش قران گرفته شود رأی گرفته شد .

عده حضار ۵۳ گلوله سفید چهل و شش ۴۶ گلوله سیاه علامت رد سه امتناع چهار جزء دیگر که از دلجان چهار قران گرفته شود رأی گرفته شد عده حضار پنجاه و پنج ۵۵ گلوله سفید علامت قبول پنجاه و یک ۵۱ گلوله سیاه علامت رد نداشت امتناع سه .

در جزء دیگر که از امبوس Omnibus چهارده قران گرفته شود رأی گرفته شد عده حضار پنجاه و شش نفر ۵۶ گلوله سفید علامت قبول چهل و هفت گلوله سیاه علامت رد ۴ امتناع هفت ۷

در جزء دیگر که از گاوی بارکش سه شاهی و از قاطر واسب و یا بوی پنجشاهی و از شش شاهی گرفته شود رأی گرفته شد - عده حضار پنجاه و شش (۵۶) گلوله سفیدی و یک (۳۱) گلوله آبی شانزده امتناع نه .

رئیس - حالا بقدر ده دقیقه تنفس است . مجدداً مجلس منعقد شده و شروع به شور در بقیه راپورت کمیسیون قوانین مالیه راجع بقانون مالیات نوافل گردیده ماده دوم قرائت شد چون اختلاف آراء در راپورت کمیسیون ظاهر بود آقای عز الملک پیشنهادی نمودند قرائت شد .

نایب رئیس - هر کس این پیشنهاد را قابل توجه میدانند قیام نمایند قابل توجه نشد پیشنهادی محمد هاشم میرزا و شاهزاده اسدالله میرزا نمودند به قابلیت توجه هر یک اخذ رأی قیام و نمود شد لکن قابل توجه ندانستند آقای حاجی آقا شیرازی پیشنهادی نمودند در قابل توجه بودن آن رأی گرفته شد و پذیرفته نشد .

نایب رئیس - پس به راپورت کمیسیون رأی میگیریم هر کس راپورت کمیسیون را تصویب مینماید مهره سفید و هر کس رد میکند مهره سیاه خواهد انداخت رأی گرفته شد عده حضار پنجاه و شش (۵۶) مهره سفید بیست و هشت ۲۸ مهره سیاه بیست و دو (۲۲) امتناع شش (۶)

نایب رئیس - این مطلب مثل آن ماده سابق است که رأی گرفتیم و اکثریت تام حاصل نبود و آذاشیخ محمد گفتند مخالف قانون اساسی است پس این مطلب هم میماند تا آن مسئله معلوم شود چون جلسه خصوصی خواهیم داشت مجلس را خم می کنیم دستور جلسه آتیه از این قرار است بقیه شور در راپورت کمیسیون قوانین مالیه در باب نوافل راپورت کمیسیون بست و تلگراف در باب تخفیف قیمت مخابرات ارباب جرائد بقیه راپورت کمیسیون بودجه راجع ببودجه امنیه .

ج. ۸

رایورت کمیسیون بودجه درباب حقوق ورثه مرحوم حاجی میرزا ابراهیم آقا .

مجلس ختم شد

صورت مجلس یوم سه شنبه سیم شهر

ربیع الاول ۱۳۲۸

مجلس سه ساعت و ربع قبل از غروب در تحت ریاست آقای ممتازالدوله نایب رئیس دوم قرائت شد معاضدالمالك - خلاصه مذاکرات جلسه قبل را قرائت کردند.

نایب رئیس - در صورت مجلس ملاحظه است؟

میرزا مهرتضی قلیخان - در باب مالیات نواقل وزیر که پیشنهاد کرده بود در عنوانش مالیات وسائط نقلیه نوشته شده بود در این صورت هم خوبست وسائط نقلیه نوشته شود.

مؤتمن الملك - پیشنهاد آقای عز الملك و شاهزاده اسدالله میرزا در صورت مجلس ذکر نشده است نایب رئیس - چرا نوشته شده است

مؤتمن الملك - عرض بنده این بود که چرا عقبش نوشته نشده است.

نایب رئیس - صحیح است ولی همینقدر نوشته شده که پیشنهاد آقای عز الملك و آقای اسدالله میرزا ولی قابل توجه نشده.

مهرتضی قلیخان - در باب جلسه که رای گرفته شد ۲۸ رای در باره تصویب او اظهار شده بود مبهم ماند و هیچ توضیح نشده است.

نایب رئیس - اینجا هم بنظوریکه اخذ رای شده بود نوشته شده ولی تصویب این مسئله و مسئله سابق موکول باین است که آن مطالبی را که آنروز جناب آقا شیخ محمد عنوان نموده بودند حل شود آن وقت تکلیف این دو مسئله معین می شود و در اینجا هم نوشته نشده است که تصویب شده.

مهرتضی قلیخان - پس خوب بود در صورت مجلس به همین ترتیبی که فرمودند ذکر شود لایحه از هیئتی از علمای نجف به مجلس نوشته شده منی بر تشکر از اقدامات مجلس در جلو گیری از مناهای شرعیه قرائت شده.

نایب رئیس - چنانچه در صورت مجلس نوشته شده است دستور امروز شود در بقیه مالیات نواقل شود در رایورت کمیسیون پست و تلگراف راجع بقیمت مخارج ارباب جرائد شود در بقیه بودجه وزارت داخله در اداره امنیه.

مهرتضی قلیخان - دیروز وزیر علوم در کمیسیون تشریف آوردند و خواهش کردند مسئله انحصار نمک زود تر بگذرد و موادیکه از طرف آقایان پیشنهاد شده بود و بکمیسیون رجوع شد اصلاح شده استندای اعضای کمیسیون وزیر آنت که آنها مقدم شود.

در این موقع شروع قرائت رایورت کمیسیون قوانین مالیه راجع بانحصار نمک قرائت شد پس از مذاکرات لازمه در ماده اولی راجع بانحصار استخراج زعفران در سرمدن رای گرفته شد باینطور.

نایب رئیس - هر کس تصویب میکند همین قسم که قرائت شد قیام نماید اکثریت حاصل شده ماده دویم قرائت شد قدری مذاکره در آن نمودند پس از آن رای بقیام و قعود گرفته شد در صورتی که مختصر اصلاحی در آن ماده شده بود و با اکثریت پذیرفته شد.

ماده سوم قرائت شد در خصوص خریداری معادن از صاحبان ملکی که معدن در آن واقع است کمیسیون تصویب کرده بود که تا ده برابر قیمت عادلانه از صاحب ملک خریداری شود بعضی پیشنهاد کردند که دو برابر کافی است در این خصوص چند پیشنهاد شد و با آنکه دو برابر خریداری شود رای گرفته شد بقیام و قعود و با اکثریت پذیرفته شد.

ماده سیم قرائت شد پس از قدری مذاکره و جزئی اصلاحی رای گرفته شد و با اکثریت ۳۷ رای بقیام و قعود پذیرفته شد.

نایب رئیس - حالا یک رای لازم است در کلیه این قانون با ورقه گرفته شود آقایانیکه تصویب میکنند ورقه سفید خواهند انداخت و آنها که رد میکنند ورقه آبی خواهند انداخت

رای گرفته شد عده حضار شصت و دو ورقه سفید علامت قبول پنجاه و یک ورقه آبی نداشت امتناع یازده و اسامی اشخاصی که تصویب کردند بقرار ذیل است

ممتازالدوله - معاضدالمالك - آقا سید جلیل - حاجی میرزا آقا - وحید الملك - حاجی شیخ علی خراسانی - حاجی محمد کریم خان - آقا میرزا احمد - شیخانی - قوام الاسلام - صدرالعلماء - متین السلطنه - آقا میرزا محمدعلی خان تربیت - آقا سید ابراهیم - سلیمان میرزا - دکتر اسمعیل خان - آقا سید حسین اردبیلی میرزا داودخان - معتمدالتجار - عز الملك معین الراعی - ادیب التجار - ابوالقاسم میرزا - فهیم الملك - سدید حضرت - حاجی سید نصرالله - حاجی میرزا آقا - معزز الملك - حاجی میرزا رضاخان اسان الحکما - ذکاء الملك - اسدالله میرزا - مرتضی قلیخان - آقا شیخ ابراهیم - تقی زاده - دکتر علیخان هاشم میرزا - مؤتمن الملك - معزز السلطان - وکیل - الراعی - نویری - فاتح الملك - سید محمد رضا - آدینه محمد خان .

نایب رئیس - وزیر مالیه اظهار داشتند میفرمایند.

وزیر مالیه - بنده در باب مسیو نیرو میخواستم عرض کنم که کنتراست مسیو نیرو تا بیستم فوریه که الان بیست روز است می گذرد تمام شده بارضایتی که دولت و وزارت مالیه خصوصاً از او دارند شایسته تمجید و تشکر است و چون معلوم نیست که فعلاً دولت مصمم باشد در باب مستشارها فراری بدهند لازم میدانم وزارت مالیه که کنتراست او تا سه ماه امتداد یابد و چون در تمام این مدت استخدام مسیو نیرو بهیچوجه مرخصی نگرفته سه ماه مرخصی میخواهد که برود بیاریس و در این مدت مرخصی هم دولت بعضی تکالیف باو نموده و قبول کرده است که تحصیل نماید بعضی کتب و لوایح و نوشتجات را که از برای دولت خیلی لازم است و با اطلاعاتیکه

از وضع مالیه ایران تحصیل کرده بخوبی از عهد بر می آید و در این مدت هم بیش از سه هزار فرانک بیشتر باو حقوق داده نخواهد شد و چون این مسئله مربوط بود بتصویب مجلس بساین جهت به مجلس پیشنهاد نمودم.

وکیل التجار - بنده ملتفت نمیشوم عده امتداد خدمت مسیو نیرو سه ماه آنهم در صورتیکه او میرود برای ما چه فایده خواهد داشت و اگر فائده که در نظر دارند فقط تحصیل بعضی کتابها و غیره است آن آقدر مهم نیست که یک نفر مأمور مخصوص از اینجا بیاریس برود از برای خرید کتاب آنهم مثل مسیو نیرو و این مسئله بقدری مهم نیست که تجدید کنتراست سابق نمود یا امتداد داده آن امکان است بدون این ترتیب تحصیل کرده فرض این نیست که دادن سه هزار فرانک در سه ماه یک چیز مهمی است فرض فائده است که عاید ما می شود و تصور نمی کنم از این مسئله فائده حاصل بشود ممکن است از برای این مسئله هزار هزار و پانصد فرانک حق العمل بدهند و اگر وجود او را بعنوان مستشاری لازم داشتند بتصویب خواهد شد امتداد کنتراست او را باین ترتیب شده تصویب نمی کنم .

وزیر مالیه - امتداد این کنتراست فقط برای تحصیل یازده کتب و لوایح است گرچه اینکار هم منحصر باوست اوهم بهتر از یک ایرانی است که مأمور از برای انجام این عمل شود برای اطلاعاتی که دارد هم بهتر از یک فرنگی است که تازه استخدام بشود برای اینکه او در این طول مدت باره اطلاعات از وضع ایران تحصیل کرده است دیگر آنکه نقطه نظر وزارت مالیه مقداری باین بوده است که او در این مدت با یک حسن ترتیبی خدمت کرده است و زحمات زیاد کشیده است وزارت مالیه از او کمال رضایت را دارد علاوه چون معلوم نیست فعلاً دولت مصمم شده باشد برای استخدام مستشارها باین جهت خواستیم او داخل خدمت ایران باشد تا وزارت مالیه یک میدانی داشته باشد به بینیم یک مستشاری لازم خواهیم داشت یا خیر .

میرزا ابراهیم خان - بنده چیزی که می بینم فقط تقاضای سه هزار فرانک است که معادل ششصد تومان می شود برای سه ماه به ملاحظه اصلاحاتی که وزارت مالیه در نظر گرفته و ما از یک طرف از وزراء اصلاحات میخواهیم از طرف دیگر اینطور اشکالات می کنیم و این منافات دارد البته وزارت مالیه یک فایده ای که بیش از سه هزار فرانک است در نظر گرفته لازم دانسته و آن خدمات گذشته مسیو نیرو را ما که اطلاع نداریم لکن نظر با اعتمادی که بوزیر مالیه حاصل است از ایشان تشکر میکنم و اینکه مأموریت مسیو نیرو دادن این وجه برای خریداری یازده کتب و نقشه جات بدیهی است که این یک کار مهمی نیست و این معلوم است برای اصلاحات کلی در وزارت مالیه است و در مقابل دادن این وجه را وزارت مالیه که تصویب نموده مجلس هم رد نخواهد کرد لکن اینکه گفته شده معلوم نیست دولت مصمم باشد برای آوردن مستشارها بنده نمیتوانم بپذیرم برای اینکه چیزیکه جز پیرو گرام وزراء به مجلس آمد و مجلس هم تصویب کرد چطور میشود در آن مصمم نباشد در صورتیکه استخدام وزراء جالب منافع کلی است و هیچ مانعی هم در پیش نیست و از طرف خودم در دادن

آن سه هزار فرانک مانعی نمی بینم .

وزیر مالیه - معلوم است هیئت وزراء در مطالبی که جزو پروگرام آنها بوده نهایت اهتمام را دارند لکن تصمیم دو قسم است یکم تهیه در کلیات اوست که وجود مستشارها باشد در آن مطابق پروگرام خودشان مصمم هستند یک مرتبه تصمیم در جزئیات و خصوصیات اوست که از کجا و بچه قسم استخدام نمایند این تصمیم ثانوی هنوز نشده است .

حاجی محمد اسماعیل کاشف - اینکه جناب وزیر مالیه فرمودند که مسیرو نیرو خدمات نمایانی کرده است ما که از خدمات ایشان چیزی نفهمیده ایم لکن نظر با اعتمادی که بوزراء داریم حالا که خدمات او را تصدیق میکنند و امتداد خدمات او را در سه ماه لازم میدانند یا اینکه در نظر دارند مستشارهای دایمی از برای وزارتخانه ها بیاورند چه ضرر دارد که یکی از آنها همین مسیرو نیرو باشد و او را دائمی نمایند .

نایب رئیس - خواهش میکنم از آقایان که از اصل مطلب خارج نشوند .

وکیل التجار - بنده در آن قسمتی که سه هزار فرانک داده شود حرفی ندارم عرض بنده در امتداد قرارداد است بنده شنیده ام خودش میل با استخدام در ایران ندارد و در اصرار کرده اند قبول نکرده است در این صورت استخدام سه ماهه او چه صرفه برای ما خواهد داشت .

نایب رئیس - این از موضوع خارج است و چیزهایی که از خارج میشوند نباید در مقابل اظهارات رسمی وزیر در مجلس اظهار نمایند .

وزیر مالیه - برای وکیل التجاریک اشتباهی شده است معلوم است در صورتی که او قبول نمیکرد بنده او را نمیتوانستم اجبار نمایم و بمجلس نمی آوردم لکن در خصوص دایمی بودن او خودش هم قبول نمیکند و وزارت مالیه همین مدت را برای او لازم میدانند و بنده فقط بملاحظه این شصصد تومان که متعلق بیودجه است بمجلس آوردم و تصور نمیکنم محتاج باینقدر مذاکره باشد و استدعا میکنم زودتر رای گرفته شود .

معمداً التجار - فرمودند خدمات خیلی بدولت کرده است مسیرو نیرو خوب است بعضی از خدمات او را بفرمائید چون ما که چیزی ندیده ایم .

وزیر مالیه - اینکه خدمات نمایانی از مسیرو نیرو معلوم نشده است تقصیر او نبوده است دوره سابقه دوره ای بود که خودمان اهل فضل و اطلاع معلومات خودشانرا نمی توانستند اعمال نمایند و او خدمات خیلی زیاد کرده است منتهی بواسطه عدم مساعدت با او موافقت با خیالات او نتیجه مطلوبه حاصل شده است اگر کمیسیون تشکیل شود بنده می توانم یاره خدمات او را بیان کنم و تصدیق کنم خدمات او را

فاتیح الملک - بنده تصور میکنم پس از آن که جناب وزیر مالیه تقاضای سه هزار فرانک برای سه ماه امتداد کتترات مسیرو نیرو نمودند خوب است نظر با اعتمادی که داریم تصویب کنیم و آنقدر در این خصوص مذاکره ننمائیم

وزیر مالیه - گمان میکنم از بعضی اظهارات

که تصور کرده اند این سه هزار فرانک علاوه بر حقوق اوست که سابقاً تعیین شده است و این تصور نشود مدت کتترات او بیست روز است برآمده و تا همان روز حقوق خودش را تمام و کمال میگیرد و اگر این جزء او بود بنده بمجلس نمی آوردم

وزیر علوم - این تصور نشود که این سه هزار فرانک علاوه بر آن پنج هزار فرانک است اینطور نیست فقط در تمام این سه ماه سه هزار فرانک حقوق باو داده خواهد شد

نایب رئیس - حالا رای می گیریم در این پیشنهاد وزیر مالیه که از برای امتداد کتترات مسیرو نیرو در این سه ماهه سه هزار فرانک داده شود هر کس تصویب می کند ورقه سفید بپردازد و هر کس رد میکند ورقه آبی خواهد انداخت در این موقع شروع باخذ رای گردید و رای گرفته شد عدده حضار ۴۴ نفر ورقه سفید علامت قبول سی و سه ورقه آبی علامت رد (۵) امتناع (۱۶)

اسامی اشخاصیکه تصویب کرده اند
ذکاء الملک - شیخ رضا - معزز الملک - معاضد الملک - مؤتمن الملک - منتصر السلطان - آقا سیدجلیل - حاجی محمد کریم خان - وزیرزاده - دکتر امیرخان - مرتضی قلی خان - آقا میرزا احمد - آقا میرزا اسماعیل نویری - فهیم الملک - میرزا محمد نجات آقا سید محمد رضا - حاجی سید ابراهیم - آقا شیخ ابراهیم - اسدالله میرزا - حسن علی خان - انسان الکماء

آقا سید حسین اردبیلی - صدرالعلماء - حاجی آقا - فاتح الملک - افتخار الواعظین - شیبانی - ممتازالدوله حاجی سید نصرالله - صدیق حضرت - وکیل الرعایا آقا میرزا ابراهیم خان
اسامی اشخاصیکه رد کردند

آقا شیخ اسماعیل هشتروندی - محمد هاشم میرزا ادیب التجار - معین الرعایا - معتمد التجار

رئیس - پس پیشنهاد وزارت مالیه با اکثریت پذیرفته شد حالاده دقیقه تنفس است .

نایب رئیس - اجازه ده دقیقه تنفس داده مجدداً جلسه تشکیل و رایورت شعبه ششم راجع بنمایندگان خوانسار جناب لواءالدوله و جناب حاجی شیخ اسدالله قرائت شد شعبه صحت انتخاب نمایندگان مرقوم را تصدیق کرده اند پذیرفتن آرا موکول بتصویب مجلس نموده بودند .

فهیم الملک - سابقاً هم رایورت این مسئله به مجلس آمده بود این انتخاب در درجه اول چه در مرکز و چه در بلوکات صحیحاً بعمل آمده بود یک دفعه دونفر را از میانش نفر منتخبین درجه اول انتخاب کرده اند و شکایتی در باب این انتخاب باعین نظر رسیده است و این راهم در سابق نوشته بودند انجمن نظار شکایت را صحیح دانسته و انتخاب را باطل کرده و قرار شد مجدداً انتخاب درجه ثانی بعمل بیاید چند روز طول کشید و اشکالاتی پیدا شد و محتمل بود که مجدداً باز همان دو نفر انتخاب شوند و اشکالات زیاد پیش آمد که جز بقرعه ممکن نبود طور دیگر انتخاب شوند این بود که بحکم قرعه انتخاب نمودند و این دونفر منتخب شده اند و در این مدت شکایتی هم نرسیده است و تمام اظهار رضایت نموده اند فقط یک شکایتی از آن دو نفر رسیده بود که انتخاب ایشان باطل شده بود .

آقا شیخ علی - در انتخاب و کلا که باید از مجلس رای بگیرند خوب است انتخاب نامه ها و تکرافات و شکایاتی که میرسد قبل از رای گرفتن طبع و توزیع شده به و کلا داده شود که در ترتیب مسبق باشند .

نایب رئیس - یک ترتیبی در نظامنامه برای این کار مقرر است رعایت آن ترتیب که در آنجا نوشته شده میشود .

محمد هاشم میرزا - عرض میکنم در این جا نوشته شد که چهار نفر این دونفر را بقرعه معین کردند و حال اینکه قرعه معین که هر شش نفر می نشینند و اسم آنها را می اندازند و دونفر را بیرون می آورند

فهیم الملک - قرعه این است که اسامی شش نفر را می اندازند بعد دونفر اسامی رای می دهند دیگر لازم نیست که هر شش نفر بنشینند و قرعه بکشند

افتخار الواعظین - بنده چون جزء شعبه هستم لازم می دانم توضیح بدهم شعبه در این باب دو سه جلسه تحقیقات کرده است در اینکه انتخاب درجه اولی صحیح و وفاق قانون بوده است حرفی نیست آمدیم بدرجه ثانی در درجه ثانی دونفر را که یکی با اکثریت تام بوده است و یکی با اکثریت نسبی بعد از انتخاب شکایتی رسیده است از اطراف بانجمن نظار که انتخاب این دونفر از روی تهدید و تطمیع بوده است و بعد از تحقیقات این مطلب بر انجمن نظار ثابت شده است انجمن انتخاب آنها را باطل کرده است و بعد از بطلان انتخاب باز همان منتخبین اولی را داخل در انتخاب درجه ثانی نموده است و چیزی که انجمن نظار در اکتساب نامه های اینها می نویسد و تصدیق می کند که چون اشکالاتی پیش آمد که با آن اشکالات ممکن نبود انتخاب دیگر بقرعه عمل شده است و عمل شده است و باید که آن اشکالات چه بوده است سه مرتبه انتخاب کرده که تساوی آراء بوده است که بقره از قرعه قطعی پیدا نشده است یا اشکال دیگری بوده است بقرسط وزارت داخله از حاکم آنجا تحقیق شد باز تصدیق نمی کند که اشکال چه بوده است همین قدر می نویسد اشکالاتی بوده است و این دونفر هم که بعد تجدید انتخاب شد و در درجه ثانی بقرعه منتخب شده اند شکایتی در انتخاب ایشان نرسیده شعبه هم این انتخاب را بعقیده خودش تصدیق نموده ولی تصحیح آرا موکول کرده است بتصویب مجلس که هر طور صلاح دانست یا رد یا قبول مختار است ولی آنچه انجمن نظار می گوید این است که در صورتی که تجدید انتخاب شود ممکن نیست مگر اینکه بقرعه معین شوند گویا همچو گمان می کند که هر دونفری اسم خود و دیگری را خواهد نوشت لهذا مجبور بقرعه خواهند شد .

نایب رئیس - در این باب می خواهیم رای بگیریم مخالفی هست؟ (گفتند بلی)

نایب رئیس - پس اگر مخالف دارد مذاکره نمی شود می ماند برای جلسه آتی .

مؤتمن الملک - حالا که قرار شد در جلسه آتی مطرح شود باید این رایورت طبع و توزیع شود

نایب رئیس - طبع و توزیع می شود .

آقامیرزا ابراهیم خان - بنده يك طرحی بتوسه شاهزاده لسان الحكما بهیئت رئیس تقدیم کردم اگر قابل توجه شده است خوب است به کمیسیون رجوع شود.

(راپورت شعبه ثالث راجع بانتخاب ضیاء الملک نماینده سمنان و دامغان قرائت شد).

آقامیرزا ابراهیم خان - آنچه در آنجا راجع بجنون نایب الصدر نوشته اند چون سابقه دارم عرض می کنم که بهتر این بود که نسبت جنون را برای دهندگان او بدهند نایب الصدر دیوانه نیست مدتی است در طهران است در دیوانخانه عدلیه مشغول مرافعه و گفتگو است و بنده از مدتی با او آشنا بودم آنچه اطلاع دارم دیوانه نبوده است که بتوان او را از حدود دماغی خارج دانست و اگر دیوانه بود در دفعاتی که قرعه می کشیدند اسم دیگری را نمی نوشت.

آقا سید حسین کزازی - این مسئله که آقای میرزا ابراهیم خان فرمودند شعبه تحقیقات کامل در این باب کرده است و از وزارت داخله خواستند و از آنجا بحکومت تلگراف کردند و الان جواب حکومت حاضر است که نایب الصدر چهار روز قبل از انتخاب درجه اول جنون ایشان محقق بوده است و الان هم برای معالجه بطهران آمده اند.

نایب رئیس - پس مذاکره در این باب هم میماند برای جلسه آتی طرح قانونی که آقای میرزا ابراهیم خان میفرمایند که از کمیسیون مبتکرات رسیده این است که قرائت میشود [طرح خوانده شده]

نایب رئیس - اولاً لازم است که رای بگیریم به بیینیم مجلس این را قابل توجه میدانند [گفتند البته قابل توجه است].

نایب رئیس - پس رای میگیریم به این طرحی که از کمیسیون مبتکرات آمده و خوانده شد هر کس این طرح را قابل توجه میدانند قیام نمایند (بالاتفاق قیام نمودند).

نایب رئیس - حال رجوع میشود بکمیسیون نظام. **آقامیرزا ابراهیم خان** - کمیسیون مبتکرات فوریت این طرح را تقاضا نموده است (جمعی گفتند که فوریت دارد).

نایب رئیس - پس در این باب هم رای میگیریم کسانو که فوریت این طرح را تصویب میکنند قیام نمایند [متفقاً قیام نمودند].

نایب رئیس - در باب اعانه و استقرار چند روز پیش بعضی تلکرافات وغیره که از ولایات رسیده بود قرائت شد و حالا باز بعضی تلکرافات ولویایچه از تبریز و چیه از رشت و مشهد و از طرف بیجار و اهالی رسیده است که قابل توجه است و آن روز هم قرار شد کمیسیون مخصوص برای اینکار انتخاب شود و حالا بنده تقاضا میکنم که آن کمیسیون انتخاب شود.

وکیل التجار - اولاً باید دانست که مداخل این مذاکره خواهیم شد یا خیر و طرحی در این باب پیشنهاد خواهد شد و مجلس لازم میدانند اعانه

بگیرد یا اینکه لازم نمیدانند چنانچه لازم باشد که اقدامی در این باب بشود باید قبل از اینکه مطرح مذاکره شود از مجلس دستوری بولایات برود يك تلگرافی بتمام ولایات از طرف مجلس بشود که مشغول مذاکره باشیم و از طرف مجلس دستور داده خواهد شد ولی قبل از رسیدن دستور با حدی از این باب چیزی ندهند بجهت اینکه بعضی اشخاص هستند که بعضی اینکها اینمطلب در مجلس عنوان شد تصویب نشده و در ولایات باین اسم بعضی پولها بگیرند و حجب و میل میشود به بقدر تلگراف بشود که مشغول مذاکره هستیم و بعد از این تلگراف هر طور که لازم است اقدام شود.

نایب رئیس - اینها مطالبی است که راجع با اقدامات آن کمیسیون است حالا چون اوراق در این باب خیلی رسیده است جناب آقا شیخ ابراهیم پیشنهاد کرده اند که این کمیسیون تشکیل شود چنانچه مجلس تصویب کرد که این کمیسیون تشکیل شود اوراقی که در این باب رسیده است رجوع میشود بآنجا که مذاکره کنند و نتیجه را بمجلس راپورت بدهند حالاً میخواهم به بیینم در تشکیل این کمیسیون مخالفتی هست **آقامیرزا ابراهیم خان** - بنده در طرز تشکیل این کمیسیون عرضی ندارم.

نایب رئیس - مذاکره در اساس است در اساس تشکیل این کمیسیون مخالفتی هست؟ (گفتند خیر)

نایب رئیس - معلوم میشود که در اصل تشکیل کمیسیون مخالفتی نیست حالا در عده مذاکره میکنیم (پیشنهاد آقا شیخ ابراهیم قرائت شد که با کمیسیون مخصوص برای اینکار منعقد شود یا اینکه کمیسیون مبتکرات و کمیسیون قوانین مالییه و امارت رسیدگی نمایند)

آقا حاجی آقا - بنده گمان نمیکنم کمیسیون قوانین مالییه و کمیسیون مبتکرات برای اینکار کافی باشند و علاوه شش نفر را هم کم میدانم ده نفر باشند که خوب رسیدگی نمایند که بطور صحیح تنقیح شود.

حاجی شیخ علی - بنده عرض میکنم ۱۲ نفر انتخاب شوند و انتخاب اینها هم در شعبات بشود از هر شعبه دو نفر و این بهتر است بجهت اینکه بعد از انتخاب با ما میشود که بعضی از آقایان استعفا بدهند آنوقت اسباب اشکال میشود و اگر از شعبه انتخاب شود اگر بکنفر استعفا بدهد از همان شعبه بجای او معین میشود.

تقی زاده - تنها حرف در عده نیست در طرز تشکیل هم هست و آن این است که اگر بنا بشود که بعضی که در کمیسیون عضو نیستند انتخاب شوند حرفی ندارم لکن اگر بنا هست که هر کس کار هم دارد انتخاب شود آنوقت لازم میدانم عرض کنم که ۶ نفر از کمیسیون بودجه و ۶ نفر از کمیسیون قوانین مالییه و مبتکرات بنشینند و تمام طرحهاییکه پیشنهاد شده است و چیزهاییکه در روزنامه درج شده است مذاکراتی که در هیئت وزراء و هیئت رئیس شده است همه را روی هم بریزند و جناب صنایع الدوا هم طرحی درست کرده اند آنرا هم ببینند و يك جوانی برای عموم ملت فکر کنند یعنی آنهائیکه عادتاً مجال است دور بیندازند و آنهائیکه ممکن است دنبال نمایند.

ناصر الاسلام - این مسئله را بنده از مسائل مهمه می دانم وعده راهم همان ۱۲ نفر صحیح میدانم و کمتر نباید باشد و عقیده ام این است که این کمیسیون

باید برای تمام آقایان نمایندگان باز باشد یعنی هر کس میتواند برود و عقاید خود را در آنجا اظهار بدارد اما اینکه فرمودند که از کمیسیون بودجه شش نفر انتخاب شود بنده گمان میکنم برای اینکه درین مسائل غوررسی شود و نقشه کامل پیشنهاد شود باید اشخاص بصیر با اطلاع معین شود اگر مجلس انتخاب کند بهتر است.

نایب رئیس - خواهش میکنم از آقایان که از موضوع خارج نشویم الان مذاکره در عده است. **حاجی فاتح الملک** - بنده عده اعضای

کمیسیون را ۱۲ نفر صلاح میدانم **منتصر السلطان** - بنده در این مسئله با آقای تقی زاده هم عقیده هستم.

نایب رئیس - مذاکره کافی است حالا رای میگیریم کسانی که تصویب میکنند که برای این کمیسیون ۱۲ نفر اعضاء انتخاب شود قیام نمایند (اغلب قیام نمودند و اکثریت شد)

نایب رئیس - حالا باید دانست که مجلس خودش انتخاب مینماید یا اینکه شعبات انتخاب میکنند **وحید الملک** - بنده باید بدانم این مسئله

رجوع میشود بکدام يك از این کمیسیونها که داریم این مسئله بهتر این است که رجوع بشود بکمیسیون قوانین مالییه یا کمیسیون بودجه و مبتکرات بجهت اینکه در آنجا اشخاص قابلی داریم که می توانند باینکار بخوبی رسیدگی نمایند.

نایب رئیس - عرض کردم از موضوع خارج نشوید این فرمایش شما خارج از موضوع است مجلس تصویب کردند کمیسیون علیحده برای اینکار تصویب شود و تصویب کرد که اعضای کمیسیون ۱۲ نفر باشند و این رای راهم برای تعیین عده گرفتیم.

حاجی آقا - بنده عقیده ام این است که اگر در شعبات انتخاب بشود اشخاصی را انتخاب میکنند که در هیچ کمیسیونی کار ندارند و چون این مسئله بزرگی است و معلوم است که اشخاصی برای اینکار لازم است که بصیرت داشته باشند پس بعقیده بنده باید از مجلس انتخاب بشود.

نایب رئیس - خوب حالا رای میگیریم هر کس تصویب میکنند که این کمیسیون در مجلس انتخاب شود قیام نمایند.

(اغلب قیام نمودند و اکثریت شد) **نایب رئیس** - با اکثریت تصویب شد که این کمیسیون در مجلس انتخاب بشود و برای ۱۲ نفرند.

حاجی شیخ علی - هر کس استعفا خواهد داد مقدمه می گوید که دیگر دچار اشکالات نشویم **اسدالله میرزا** - این مسئله را باید گفت که این منافات ندارد با اینکه اشخاصی که در دو کمیسیون عضویت دارند در این کمیسیون انتخاب نشوند - (در این موقع ورقه رای توزیع شد) اشخاص ذیل برای استخراج آراء بقرعه معین شدند.

نایب رئیس - خوب است این را ببرند بیرون استخراج کنند قبل از اینکه آقایان تشریف ببرند وعده کافی نباشد لازم است عرض کنم آنروز قرار شد يك کمیسیون ۴ نفری برای مقبره شهدا انتخاب شود آنرا هم امروز خوبست انتخاب نمایم.

حاجی میرزا آقا - این راهبست رئیس همین نمایندگان (اغلب گفتند صحیح است) .

نایب رئیس - کمیسیون ۱۲ نفری مختلط لازم است فردا صبح تشکیل شود هیئت وزراء هم تشریف خواهند آورد محض اطلاع آقایان عرض شد **وکیل الرعایا** - ابتدا تاماده ۳۶ از نظام-

نامه داخلی مجلس را قرائت کردند بموجب این ماده هر طرحی که بکمیسیون مبتکرات رجوع می شود باید در ظرف پانزده روز در صورتی که قابل توجه دانستند بمجلس پیشنهاد کنند من در چهارم محرم طرحی قانونی در خصوص عمل روزه بمجلس تقدیم کردم و هنوز راپورتی داده نشده عرض می کنم روزی ۶۰ تومان پول این مملکت هدر می رود شما می خواهید طرح اعانه برای استقراض بریزید این را مطرح کنید و پول خودتان را بگیرید و بنده فوریت آن را پیشنهاد و تقاضای کنم .

میرزا ابراهیم خان - طرح آقای وکیل الرعایا در کمیسیون مبتکرات خوانده شد چون محتاج بیک تحقیقی شده بود و بوزیر مالیه نوشته شد و جوابی هم دادند که در کمیسیون خوانده شد همین ایام بمجلس می آید .

لسان الحکما - می خواستم عرض کنم موافق قانون راپورت از کمیسیون داده شده است ولی هنوز جزء دستور منظور نشده است که در مجلس خوانده شود .

معزز الملک - بنده هم می خواستم فرمایش آقای وکیل الرعایا را تکرار کنم بنده هم یک طرحی در یک ماه قبل پیشنهاد کردم و هنوز بمجلس نیامده است .

وکیل التجار - بنده هم یک پیشنهادی کردم و مطرح نشده است در باب کمیسیون ۱۲ نفری که فرمودید فردا منعقد شود آن کمیسیون دائمی نبوده برای یک کار مخصوص انتخاب شده بودند .

نایب رئیس - معلوم است وقتیکه آن کار تمام شد منتفصل میشوند برای پاره مذاکرات جلسه الان خصوصی میشود موضوع مذاکرات جلسه آتی از این قرار است راپورت کمیسیون پست و تلگراف راجع بتخفیف قیمت مخابرات و مراسلات ارباب جراید راپورت کمیسیون داخله راجع به بقیه نوافل راپورت کمیسیون بودجه راجع بودجه امنیه

فهییم الملک - عرض میکنم دستور هائیکه برای جلسه آتی خوانده میشود باید در جلسه آتی دنبالش گرفته شود بودجه وزارت داخله هنوز ناتمام مانده و بودجه وزارت پست و تلگراف هم آمده بعلاوه هر روز از هیئت وزراء بمجلس می نویسند که بودجه های موقتی را زودتر بفرستید که ترتیب بودجه های دولتی را بدیم و باول حمل هم چیزی نمائند است در این صورت بنده تقاضا میکنم که بودجه موقتی زودتر از مجلس بگذرد .

نایب رئیس - دیگر مذاکره نمیکنیم بجهت اینکه الان دو ساعت از شب گذشته و هنوز جلسه خصوصی ما تشکیل نشده است .

وحید الملک - آقایان میدانند که در چندی قبل وزیر معارف نظامنامه ای راجع بوزارت اوقاف پیشنهاد کرده فرستاده شد بکمیسیون معارف و کمیسیون معارف مدتی است که تحقیق و تدقیق

کرده است در راپورت داده است اهمیت معارف هم بر تمام ماها پوشیده نیست و تقریباً وزارت معارف تا کنون هیچ نظامنامه نداشته یعنی معارفی نداشته است که وزارت خانه داشته باشد و بنده تقاضا می کنم راپورت کمیسیون معارف زودتر در مجلس خوانده شود و بگذرد .

نایب رئیس - الان ۹۵ مطلب داریم باید تامل کنیم که یک عده هم از خارج از کلاس بیایند که تمام شود حالا مجلس را خصوصی می نمائیم **تقی زاده** - هر یک از این مسائل که عنوان شده است مهم است ولی بنده تکلیف میکنم که لایحه نوافل را بر سایرین مقدم بدانند (جلسه نیم ساعت از شب گذشته خصوصی شد)

جلسه ۶۶

صورت مذاکرات یوم چهارشنبه

چهارم شهر ربیع الاول ۱۳۲۸

مجلس سه ساعت قبل از غروب آفتاب بریاست آقای ممتازالدوله نایب رئیس دوم تشکیل گردید صورت مجلس روز سه شنبه را آقای معاضد الملک قرائت کردند .

نایب رئیس - در صورت مجلس ملاحظه هست؟ **لسان الحکما** - در صورت مجلس نوشته شده طرح قانونی برای منع اسلحه و حال اینکه اینطور نیست قانون شرایط حمل اسلحه بود .

آقا میرزا ابراهیم خان - عرض بنده این بود که دو مسئله راجع بتقاضای وزیر مالیه نوشته شده است که رای گرفته شد .

نایب رئیس - چرا نوشته شده است که تصویب شد .

آقا میرزا ابراهیم خان - یک چیز دیگر این است که در صورت مجلس نوشته شده است جلسه آتی بروز پنجشنبه اعلان شد خوب بود علت مجلس علنی امروز را هم بیان کنند .

نایب رئیس - در مجلس خصوصی مذاکره شد و علت اینکه امروز جلسه علنی منعقد شد برای زیادتی کارها بوده است که شاید یک مقداری از آنها بگذرد .

آقا سید حسین اردبیلی - در خصوص لایحه راجع بشریط حمل اسلحه هم در خود لایحه یعنی در قابل توجه بودن آن وهم در فوریت آن رای گرفته شد و اتفاق بود آنجا نوشته شده است که اتفاق بود .

نایب رئیس - اتفاق نبود ؟

آقا میرزا داود خان - در باب سه فقره پیشنهادها پیشنهاد ادیب التجار اول بوده و در صورت مجلس نوشته شده که پیشنهاد ادیب التجار بعد داده شد معذک اول بآن رای گرفته و تصویب شد

نایب رئیس - صحیح است سه فقره پیشنهاد شد یکی این بود که در برابر داده شود یکی این بود که پنج برابر و یکی هم ده برابر بود که آن تصویب کمیسیون بود در این موقع اگر چه پیشنهاد ادیب التجار بعد بود ولی چون کمتر بود مقدم داشتیم بواسطه اینکه اگر رای می دادند بدو برابر دیگر لازم نبود به پنج برابر داده و برابر رای گرفته شود

حسینعلیخان - ساعت انعقاد جلسات هم خوب است در صورت مجلس قید شود برای اینکه مکرر میگوئیم ساعت چهار اول جلسه است و بنده با کمال افسوس حاضر عرض کنم که هیچ جلسه نشده که ساعت چهار در مجلس حاضر باشیم و باین زیادتی کارها که روی هم آمده است اگر اینطور بخواهیم کار کنیم ابداً نمیتوانیم کاری را از مجلس بگذرانیم بنده از تمام آقایان استدعا میکنم که سه ساعت خودشان را مکلف بدانند که حاضر شوند .

نایب رئیس - اول انعقاد مجلس در صورت مجلس نوشته شده است که سه ساعت و نیم قبل از غروب منعقد شد و علت اینکه در آخر صورت مجلس ساعت اول جلسه آتی قید نمیشود این است که همه ماها تصدیق کردیم و قرار دادیم که چهار ساعت بغروب اول جلسه باشد معذک آقایان حاضر نمیشوند و حالاهم که آمده ایم اینجا تقریباً یکساعت از وقت انعقاد مجلس گذشته است و صورت را خوانده ایم و میخواهیم شروع بمباحثات نمائیم و می بینیم که اگر محتاج برای گرفتن باشد عده کافی نیست این را باید خود آقایان مراقبت داشته باشند که سر وقت حاضر شوند هر روز برای همین دیر آمدن و در موقع رای حاضر نشدن دو ساعت وقت ما تلف میشود و اگر حساب کنیم در ماه یک هفته وقت ما ضایع میشود و وقتی ملاحظه میکنیم می بینم که در یک روز نشده است که یک کار تمام نمائیم حالا در صورت مجلس ملاحظه هست ؟

دکتر علیخان - در باب دیر آمدن آقایان هیچ ترتیبی برای جلوگیری از این کار بهتر از اجرای نظامنامه داخلی مجلس نیست اگر بهمان طوریکه در نظامنامه نوشته شده است عمل شود رفع این محظورات خواهد شد .

(نتیجه استخراج آراء برای منتخبین کمیسیون اعانه را آقای ذکاء الملک قرائت کردند)

(آقای مؤتمن الملک ۹ رای - آقای تقی زاده ۳ رای - آقای اسدالله میرزا ۴ رای - آقای وکیل الرعایا ۳۸ رای - آقای صدیق حضرت ۳۰ رای - آقای معتمد التجار ۲۸ رای - آقای لسان الحکما ۲۷ رای - آقا حسنعلی خان ۲۷ رای - آقای آقا شیخ ابراهیم زنجانی ۲۶ رای - آقای نواب ۲۴ رای سه نفر دارای بیست رای بودند آقای ذکاء الملک و آقای میرزا اسدالله خان و آقای معاضد السلطنه دو نفر از این آقایان آقای میرزا اسدالله خان و آقای معاضد السلطنه بقره همین شدند)

نایب رئیس - خوب حالا این آقایانی که برای عضویت کمیسیون اعانه منتخب شده اند بعد از ختم مجلس به نشینند و رئیس و نایب رئیس و منشی خودشانرا انتخاب نمایند که تمام اوراقی که در این خصوص رسیده است بآنجا رجوع شود .

کاشف - دیروز آقای ناصر الاسلام در ضمن فرمایشات خودشان اظهار کردند که بعد از تشکیل این هیئت و انتخاب این کمیسیون سایر نمایندگان هم حق داشته باشند که اگر اطلاعاتی دارند و چیزی بنظر ایشان میرسد بروند و در آنجا اظهار نمایند و بنده امروز این را تکرار می کنم و لازم می دانم که این حق بآنها داده شود بجهت اینکه بعضی